ASKERÎ TARİH BELGELERİ *Dergisi*

ISSN : 1300 - 0241

OCAK 1998 YIL : 47 SAYI : 105

Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları

ASKERÎ TARİH BELGELERİ DERGİSİ

OCAK 1998 YIL : 47 SAYI : 105

Gnkur. Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları

ANKARA
GENELKURMAY BASIM EVİ
1998

ISSN 1300 - 0241

GENELKURMAY BASIMEVİ
YAYIN NUMARASI : '98/10

SUNUŞ

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arşivindeki belgelerden derlenip hazırlanan ve "Millî Mücadele'de Güney Cephesi III" ile ilgili belgeleri kapsayan 105 sayılı Askerî Tarih Belgeleri Dergisi'ni yayımlamış bulunuyoruz. Derginin bu sayısı Güney Cephesi'nin son sayısı olup, 106 sayılı Askerî Tarih Belgeleri Dergisi "Millî Mücadele'de Doğu Cephesi I" konusunda olacaktır.

104 sayılı Askerî Tarih Belgeleri Dergisi'nde, Güney Cephesi'nde meydana gelen olaylar ve Fransızlarla yapılan 20 günlük ateşkes anlaşmasına yer verilmiştir. Bu anlaşmadan sonra Fransızlarla olan ilişkiler tekrar gergin bir hâl almış ancak Türk askerinin Batı Cephesi'nde kazanmış olduğu başarı Güney Cephesi'ne de yansıyarak Fransızları bir an önce barış istemeye yöneltmiştir. Bu sırada Türkler de Kilikya bölgesinde yapılan muharebelere son vermek isteğiyle Fransa'dan gelen heyetin barış isteğine olumlu bakarak 20 Ekim 1921'de Ankara Antlaşması'nı imzalamıştır.

Ayrıntıları Belge No 2937'de bulunan Ankara Antlaşması'nın imzalanmasından sonra, antlaşmanın 4 ve 8'inci maddelerine göre Tahliye ve İşgal Komisyonu ile Sınır Belirleme Komisyonu oluşturulmuştur. Bu komisyonlar Fransızların antlaşmaya göre tahliye işlemlerinin zamanında ve düzenli olarak uygulanmasını sağlamak amacıyla kurulmuştur. Bu doğrultuda 29 Aralık 1921'de Misis, Ceyhan, Veysiye, Osmaniye boşaltılmış, 3-4 Ocak'ta da Fransızlar Dörtyol'u terk etmişlerdir. 4 Ocak 1922'de de Ankara Antlaşması'nı imzalayan General Guro, Kurmay Başkanı ile Tahliye Komisyon Başkanı bir savaş gemisine binerek Mersin'i terk etmişlerdir.

Böylece Güney Cephesi'nde olaylar sona ermiş ve gerek milis kuvvetlerle ve gerekse düzenli orduyla verilen mücadele başarıyla sonuçlanmıştır.

Bu konudaki belgeler ATASE Başkanlığı Arşivinden seçilerek günümüz Türkçesine çevrilmiştir.

Alper AKSELİ
Hv. Korgeneral
Gnkur. ATASE Başkanı

ÖN SÖZ

29 Mayıs 1921 gecesi imzalanan 20 günlük Ateşkes Anlaşması, Türk-Fransız ilişkileri açısından beklenildiği ölçüde olumlu sonuç vermemiştir. Öncelikle anlaşmanın Kilikya sorununa sürekli bir çözüm getireceği umudu ortadan kalkmıştır. Türk kuvvetlerinin anlaşmaya tam anlamıyla uymalarına karşın Fransızlar buna uymamış ve bölgedeki Ermenileri Türkler aleyhine kışkırtmıştır.

Bu şartlar altında fiilen hükmünü kaybeden anlaşma, 8 Haziran günü tamamen bozuldu. Ancak 1921 yılı Temmuzundan itibaren Fransızlar, Türklerin Yunanlılara karşı kazandıkları Sakarya Zaferi'nden sonra Kilikya'da fazla şansları olmadığını düşünerek uzlaşma yolu aramaya başladılar. Diğer taraftan Türkler de Yunanlıların hazırlık yaptıklarını ve her Türk erine ihtiyaç olduğunu düşünerek Kilikya bölgesinde savaşı uzatma niyetinde değildi. Böylece farklı amaçlar taşıyan iki devlet 20 Ekim 1921'de Ankara Antlaşması'nı imzalamıştır. Türkiye bu antlaşmayla son derece önemli bir başarı elde etmiş, yeni kurulan Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti'nin varlığını Avrupa devletlerinden birine kabul ettirmiştir.

Güney Cephesi ile ilgili son sayı olan 105 sayılı Askerî Tarih Belgeleri Dergisi'ndeki belgeler, konu bütünlüğü açısından dört ana başlık altında ve kronolojik sıra dahilinde gruplandırılmıştır.

Birinci gruptaki belgeler, "Güney Bölgesindeki Genel Yazışmalar ve Ankara Antlaşması'nın Sureti" başlığı altında ele alınmıştır. Bu bölümde, Ankara Antlaşması ve Fransızlar tarafından boşaltılan bölgelerdeki yeni düzenlemeler ile ilgili belgeler yer almaktadır.

İkinci gruptaki belgeler, "Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı ve Harbiye Nezaretinin Güney Cephesi ile İlgili Yazışmaları" başlığı altında ele alınmıştır. Bu bölümde, Gaziantep bölgesindeki yiyecek sıkıntısının giderilmesi, Kuva-yı Milliye'nin güney bölgesinde biraz daha dayanması için gönderilen yazılar, Fransızların yapmış oldukları barış teklifleri, Gaziantep, İslâhiye, Osmaniye ve Kozan bölgelerindeki durumu bildirir harp raporları, Fransızlarla yapılan barış görüşmeleri ile ilgili belgeler yer almaktadır.

Üçüncü gruptaki belgeler, "Gaziantep Bölgesindeki Yazışmalar" başlığı altında ele alınmıştır. Bu bölümde, Gaziantep'in 70 gündür aç olduğu, Fransızların Sevr Anlaşması'nı uygulamak istemesi, Fransızlarla yapılan barış görüşmeleri, Misis, Ceyhan, Veysiye ve Osmaniye'nin teslim alınışı ile ilgili belgeler yer almaktadır.

Dördüncü gruptaki belgeler, "Adana Bölgesindeki Yazışmalar" başlığı altında ele alınmıştır. Bu bölümde, Fransız heyetinin Pozantı'ya gelmesi, Fransızların Adana bölgesini tahliyeye başlamaları, Nizip'te yapılan askerî düzenlemeler, Kilikya'nın 20 Aralık 1921 tarihine kadar boşaltılması, Ankara Antlaşması'na göre Sınır Belirleme Komisyonlarının oluşturulması ile ilgili belgeler yer almaktadır.

1 'inci Askerî Tarih Kurulu

İÇİNDEKİLER

Sunuş I
Ön Söz III
Belgelerin Özetleri IX

A. GÜNEY CEPHESİNDEKİ GENEL YAZIŞMALAR VE ANKARA ANTLAŞMASI'NIN SURETİ

1. Fransa Hükûmeti'nin Ateşkes İsteği Hakkındaki Yazı 1
2. TBMM Hükûmeti ile Fransa Arasında İmzalanan Ankara Antlaşması 4
3. Mustafa Kemal ATATÜRK'ün Adana ve Çevresi Komutanlığının Kurulması Hakkında Emri 12

B. GENELKURMAY BAŞKANLIĞI, MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI VE HARBİYE NEZARETİNİN GÜNEY CEPHESİ İLE İLGİLİ YAZIŞMALARI

4. Genelkurmay Başkanlığının, Gaziantep Bölgesindeki Yiyecek Sıkıntısının Giderilerek Savunmaya Devem Edilmesi Hakkındaki Emri 17
5. Genelkurmay Başkanlığının, Gaziantep Bölgesindeki Savunmaya Devam Edilmesi Hakkındaki Yazısı 21
6. Genelkurmay Başkanlığının, Fransızların Yaptıkları Mütareke Tekliflerinin Kabul Edilmemesi Hakkındaki Yazısı 24
7. Genelkurmay Başkanlığının, Gaziantep, İslâhiye, Osmaniye ve Kozan Bölgelerindeki Durumu Bildiren Harp Raporu 27

8. Genelkurmay Başkanlığının, Gaziantep, İslâhiye, Osmaniye ve Kozan Bölgelerinin Durumu Hakkındaki Harp Raporu 30

9. Genelkurmay Başkanlığının, Gaziantep, İslâhiye, Osmaniye ve Kozan Bölgelerinin Durumu Hakkındaki Harp Raporu 33

10. Genelkurmay Başkanlığının, Fransızların Gaziantep'ten Çekileceklerini Bildiren Harp Raporu 36

11. 2' nci Kolordu Komutanı Selahattin Adil'in, Fevzi Paşa'yı Başarılarından Dolayı Tebrik ve Fevzi Paşa'nın Cevap Yazısı 39

12. Genelkurmay Başkanlığının Fransızların Trenle Adana'dan Osmaniye'ye Kuvvet Sevk Ettikleri Hakkındaki Harp Raporu 42

13. Bir Fransız Binbaşısının İstanbul'da Harbiye Nazırı Ziya Paşa'dan Anadolu'ya geçmelerinde Aracılık Yapmasını İstemesi Hakkındaki Yazı 45

14. Genelkurmay Başkanlığının, Fransızlar Tarafından Güney Cephesinde Yapılacak Tahliye Hakkında Cepheye Bir Müracaat Olursa Bunun Bildirilmesini İsteyen Emri 48

15. Genelkurmay Başkanlığının, Fransızlarla Yapılacak Görüşmelerin Ankara'da Devem Edeceğini Bildiren Yazısı 51

16. Genelkurmay Başkanlığının, Franklin Bouillon'un Ankara'ya Gelişi ve Yapılan Görüşmeler Hakkındaki Yazısı 54

17. Genelkurmay Başkanlığının, Tahliye ve Sınır Belirleme Komisyonlarında Görev Alacak Kişilerin Bildirilmesini İsteyen Yazısı 57

18. Millî Savunma Bakanlığının, Tahliye ve Sınır Belirleme Komisyonlarında Görev Alacak Kişilerin Bildirilmesini İsteyen Yazısı 60

19. Millî Savunma Bakanlığının Sınır Belirleme Konusunda İkinci Bir Komisyonunun Oluşturulması Hakkındaki Yazısı 63

20. Genelkurmay Başkanlığının, Sınır Belirlemede İkinci Komisyon Oluşturulması Konusunda Fransızların Onayının Alınması İle İlgili Yazısı 66

C. GAZİANTEP BÖLGESİNDEKİ YAZIŞMALAR

21. Gaziantep'ten Bir Heyetin, Şehirdeki Yiyecek Sıkıntısını Bildiren Yazısı 71

22. 2'nci Kolordu Komutanlığının, Fransızların Sevr Antlaşması Hükümlerini Uygulamayı Amaçladıkları Hakkındaki Raporu 74

23. 2'nci Kolordu Komutanlığının, Osmaniye Bölgesindeki Durumda Değişiklik Olmadığı Hakkındaki Raporu 78

24. 25' inci Alay Komutanı'nın General Guro'nun Şam İstasyonu'nda Suikaste Uğradığını Bildiren Raporu 81

25. 2'nci Kolordu Komutanı'nın, Fransız Kuvvetlerinin Meydan-ı Ekbez'e Gelişleri Sırasında Meydana Gelen Olayları Bildiren Raporu 84

26. Gaziantep Bölge Komutan Vekili'nin, Gaziantep ve Kilis'in Tahliye Söylentileri Üzerine Meydana Gelen Olaylar Hakkındaki Raporu 87

27. 59' uncu Alay Komutanı'nın Misis, Ceyhan, Veysiye ve Osmaniye'nin Teslim Alındığına Dair Raporu 90

D. ADANA BÖLGESİNDEKİ YAZIŞMALAR

28. Adana Bölge Komutanı'nın, Adana Bölgesindeki Durum Hakkındaki Raporu 95

29. Adana Bölge Komutanının, Fransız Heyetinin Pozantı'ya Geldiğini Bildiren Raporu 98

30. Adana Bölge Komutanı'nın, Fransızların Adana Bölgesini Boşaltmaya Başladıkları ve Bölgedeki Bazı Olaylar Hakkındaki Raporu 101

31. Adana Bölgesi Komutanı'nın, Fransızların Adana Bölgesinde Tahliye Ettikleri Bölgeleri Bildiren Raporu 104

32. Adana ve Çevresi Komutanı'nın, Karargâhlarının Kelebek'e Hareketi Hakkındaki Raporu 107

33. Adana ve Çevresi Komutanı'nın, Nizip'te yapılan Askerî Düzenlemeleri Bildiren Raporu 110

34. Adana ve Çevresi Komutanı'nın, İşgal ve Tahliye Komisyonlarının Aldıkları Kararları Bildirir Raporu 113
35. Adana ve Çevresi Komutanı'nın, Fransızların 20 Aralık 1921'e Kadar Kilikya'yı Boşaltacakları Hakkındaki Raporu 119
36. Adana ve Çevresi Komutanı'nın Nizip Bölgesinde Türk Kuvvetlerine Katılan Suriye Çetelerinin Faaliyetleri Hakkındaki Raporu 122
37. Adana ve Çevresi Komutanı'nın, Sınır Belirleme Komisyonlarının Çalışmaları Hakkındaki Raporu 125
38. Adana ve Çevresi Komutanı'nın, Fransızların 4 Ocak 1921'de Dörtyol'u Terk Edecekleri Hakkındaki Raporu 131
39. Adana ve Çevresi Komutanı'nın, Dörtyol'a Olaysız Bir Şekilde Girildiği Hakkındaki Raporu 134
40. Adana ve Çevresi Komutanı'nın, General Guro'nun Kurmayı ile Tahliye Komisyon Başkanı'nın Emrindeki Subaylarla Beraber Mersin'i Terk Ettiklerini Bildiren Raporu 137

BELGELERİN ÖZETLERİ

A. GÜNEY CEPHESİ'NDEKİ GENEL YAZIŞMALAR VE ANKARA ANTLAŞMASI'NIN SURETİ

NO	BELGENİN TARİHİ	BELGENİN ÖZETİ
2936	14 Mart 1921	Fransız Birlikleri Komutanı'nın, Osmaniye Bölge Komutanı'na, Fransa Hükûmeti'nin ateşkes istediklerini ve bugünden itibaren buna uyacaklarını bildiren yazısı.
2937	20 Ekim 1921	TBMM Hükûmeti ile Fransa Cumhuriyeti arasında imzalanan Ankara Antlaşması'nın sureti.
2938	1 Kasım 1921	Mustafa Kemal ATATÜRK'ün, Ankara Antlaşması gereğince Fransızlar tarafından boşaltılan yerlerde yapılan yeni düzenlemeler ve kolordu yetkisiyle kurulan Adana ve Çevresi Komutanlığı hakkındaki yazısı.

B. GENELKURMAY BAŞKANLIĞI, MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI VE HARBİYE NEZARETİNİN GÜNEY CEPHESİ İLE İLGİLİ YAZIŞMALARI

2939	7 Şubat 1921	Genelkurmay Başkanlığının, 2'nci Kolordu Komutanlığına, Gaziantep bölgesindeki yiyecek sıkıntısının giderilerek savunmaya devamın sağlanması konusundaki emri.
2940	10 Şubat 1921	Genelkurmay Başkanlığının, 2' nci Kolordu Komutanlığına; Gaziantep bölgesindeki Kuva-yı Milliye mensuplarının bir süre daha dayanarak savunmaya devam etmeleri hakkındaki şifrenin ulaşıp ulaşmadığının bildirilmesini isteyen yazısı.
2941	15 Mart 1921	Genelkurmay Başkanlığının, Elcezire, Güney Cepheleri ve 2' nci Kolordu Komutanlığına, Fransızların yaptıkları tekliflerin bizi kandırmak için olduğunun anlaşıldığını ve mütareke teklifinin kabul edilmemesini bildiren yazısı.

NO	BELGENİN TARİHİ	BELGENİN ÖZETİ
2942	15 Mart 1921	Genelkurmay Başkanlığının, Gaziantep, İslâhiye, Osmaniye ve Kozan bölgelerindeki durumu bildirir harp raporu.
2943	17 Mart 1921	Genelkurmay Başkanlığının, Gaziantep, İslâhiye, Osmaniye ve Kozan bölgelerindeki durumu bildirir harp raporu.
2944	19 Mart 1921	Genelkurmay Başkanlığının, Gaziantep, İslâhiye, Osmaniye ve Kozan bölgelerindeki durumu bildirir harp raporu.
2945	23 Mart 1921	Genelkurmay Başkanlığının, Fransızların Gaziantep'ten çekileceklerini ve erzaklarını sattıklarını bildiren harp raporu.
2946	4 Nisan 1921	2' nci Kolordu Komutanı Selahattin Adil'in, Fevzi Paşa'yı başarılarından dolayı tebrik etmesi ve buna Fevzi Paşa'nın cevabı.
2947	6 Nisan 1921	Genelkurmay Başkanlığının, Fransızların trenle Adana'dan Osmaniye'ye bir kısım kuvvet sevk ettikleri hakkındaki harp raporu.
2948	8 Mayıs 1921	Harbiye Nezareti irtibat subayının, Genelkurmay Başkanlığına, Fransız binbaşılarından birinin İstanbul'a gelerek Harbiye Nazırı Ziya Paşa'ya, Anadolu'ya geçmelerinde aracılık yapmasını isteyen raporu.
2949	9 Mayıs 1921	Genelkurmay Başkanlığının, 2' nci Kolordu Komutanlığına, Fransızlarla yapılacak antlaşmanın cepheye ait kısmının uygulanmasında yetkili kişi olduğunu bildiren ve Fransızlar tarafından boşaltma hakkında cepheye müracaat olursa hemen bildirilmesini isteyen emri.
2950	13 Haziran 1921	Genelkurmay Başkanlığının, 2'nci Kolordu Komutanlığına, Fransızlarla yapılacak görüşmelerinin Ankara'da devam edeceğini ve görüşmelere kötü etki edebilecek olaylara fırsat verilmeyip birliklerin eğitimlerinin artırılmasını isteyen yazısı.

NO	BELGENİN TARİHİ	BELGENİN ÖZETİ
2951	15 Haziran 1921	Genelkurmay Başkanlığının, Batı Cephesi Komutanlığına, Franklin Bouillon'un Ankara'ya geldiği, Fransızlarla yapılan görüşmelerin resmiyet kazandığı ve görüşmeler hakkındaki bilgi yazısı.
2952	2 Kasım 1921	Genelkurmay Başkanlığının, Millî Savunma Bakanlığına, Fransızlarla yapılan antlaşmanın 4 ve 8'inci maddeleri gereğince tahliye ve sınır konularını düzenlemek üzere komisyonların hızla oluşturulması hakkındaki yazısı.
2953	4 Kasım 1921	Millî Savunma Bakanlığının, Genelkurmay Başkanlığına, Fransızlarla yapılan antlaşmaya göre Tahliye ve İşgal Komisyonu ile Sınır Komisyonunda görev alacak kişilerin bildirilmesi.
2954	5 Kasım 1921	Millî Savunma Bakanlığının, Genelkurmay Başkanlığına, Sınır Belirleme Komisyonunun işinin uzun süreceği gerekçesiyle sınırın iki bölgeye ayrılması ve ikinci bir komisyon oluşturulması konusundaki yazısı.
2955	6 Kasım 1921	Genelkurmay Başkanlığının, Millî Savunma Bakanlığına sınır belirlenmesinde sınırın iki bölgeye ayrılması konusunun Fransızlar tarafından kabul edilmesinden sonra ikinci komisyonun oluşturulabileceği hakkındaki cevabı.

C. GAZİANTEP BÖLGESİNDEKİ YAZIŞMALAR

2956	27 Ocak 1921	Gaziantep'ten bir heyet tarafından TBMM'ye gönderilen Gaziantep'in 70 gündür aç olduğu ve halkın köpek eti bile yemek zorunda kaldığı hakkındaki yazısı.
2957	9-10 Mart 1921	2' nci Kolordu Komutanı'nın, Genelkurmay Başkanlığına, Fransızların Sevr Antlaşması ile belirlenen araziyi işgal etmek ve millî sınırlarımızı tanımamak gibi bir amaç taşıdığını bildirir raporu.

NO	BELGENİN TARİHİ	BELGENİN ÖZETİ
2958	23 Haziran 1921	2' nci Kolordu Komutanı'nın, Genelkurmay Başkanlığına, Osmaniye bölgesinde değişiklik olmadığına dair raporu.
2959	4 Temmuz 1921	25'inci Alay Komutanı'nın 2'nci Kolordu Komutanlığına, General Guro'nun Şam İstasyonu'nda suikasta uğradığını, General Guro'nun yaralandığını ve yaverinin öldüğünü bildiren raporu.
2960	6 Temmuz 1921	2' nci Kolordu Komutanı'nın, Genelkurmay Başkanlığına, Fransızların Meydan-ı Ekbez'e gelen kuvvetlerinin Hassa'ya gelişleri sırasında meydana gelen çarpışmada Fransızlardan bir subayın öldüğü ve buna karşılık Hacılar köyünün 30'dan fazla harmanının yakıldığı hakkındaki raporu.
2961	10 Ekim 1921	Gaziantep Bölge Komutan Vekili'nin, Genelkurmay Başkanlığına, Fransızlarla yapılan barış görüşmeleri ve Gaziantep ile Kilis'in boşaltılması söylentileri üzerine meydana gelen olaylar ve bu olayların idaresi için bir direktif verilmesini isteyen yazısı.
2962	29 Aralık 1921	59'uncu Alay Komutanı'nın, Gaziantep Bölge Komutanlığına, Misis, Ceyhan, Veysiye ve Osmaniye'nin teslim alındığına dair raporu.

D. ADANA BÖLGESİNDEKİ YAZIŞMALAR

2963	22 Haziran 1921	Adana Bölge Komutanı'nın, Genelkurmay Başkanlığına, bölgede sükûnet olduğu, Fransız tayyarelerinin faaliyetleri ve Mersin Limanı'nda bir nakliye gemisinin olduğu hakkındaki raporu.
2964	28 Haziran 1921	Adana Bölge Komutanı'nın, Genelkurmay Başkanlığına, Fransız Heyeti'nin Pozantı'ya geldiği sonra Durak'a hareket ettiği ve Durak'tan asıl hatta kadar rahat bir yolculuk yapmalarının sağlandığını bildiren raporu.

NO	BELGENİN TARİHİ	BELGENİN ÖZETİ
2965	7 Kasım 1921	Adana Bölge Komutanı'nın, Genelkurmay Başkanlığına, Fransızların bölgeyi boşaltmaya başladıkları, ancak buradaki bazı Rum ve Ermeni polisleri ile bazı Müslümanların kendilerinin korunması için Fransız generaline, İngiltere ve Amerika'ya başvurdukları, daha sonra Fransızlar tarafından dağıtıldıkları hakkındaki raporu.
2966	10 Kasım 1921	Adana Bölge Komutanı'nın, Genelkurmay Başkanlığına, Fransızların tahliye ettikleri bölgeleri bildirir raporu.
2967	17 Kasım 1921	Adana ve Çevresi Komutanı'nın, Gaziantep Bölge Komutanlığı Vekâletine, Adana ve Çevresi Komutanlığı karargâhının Kelebek'e hareketini, Mersin Bölge Komutanlığının kurulduğunu, Tahliye ve Sınır Belirleme Komisyonunun görevinin bitimine kadar Mersin ve Gaziantep Bölge Komutanlarının görevine devam edeceklerine dair raporu.
2968	22 Kasım 1921	Adana ve Çevresi Komutanı'nın, Gaziantep Bölge Komutanlığına, Nizip'te yapılan askerî düzenlemeler hakkındaki raporu.
2969	30 Kasım 1921	Adana ve Çevresi Komutanı'nın, Genelkurmay Başkanlığına, İşgal ve Tahliye Komisyonlarının aldıkları kararları bildirir raporu.
2970	1 Aralık 1921	Adana ve Çevresi Komutanı'nın, Gaziantep Bölge Komutanlığı Vekâletine, Fransızların 20 Aralık 1921 tarihine kadar Kilikya'yı boşaltacakları ve Türk birliklerinin bu tarihte işgal edilen yerleri teslim alacakları, fakat bu tarihe kadar izinsiz sınırın güneyine geçilmemesini bildiren yazısı.
2971	20 Aralık 1921	Adana ve Çevresi Komutanı'nın, Gaziantep Bölge Komutanlığına, Nizip bölgesinde Türk kuvvetlerine katılan Suriye çetelerinin Fransızlar aleyhine yaptıkları hareketler ve buna benzer olayların önlenmesi hakkındaki raporu.

NO	BELGENİN TARİHİ	BELGENİN ÖZETİ
2972	21 Aralık 1921	Adana ve Çevresi Komutanı'nın, Gaziantep Bölge Komutanı Vekâletine, Ankara Antlaşması'na göre oluşturulan Sınır Belirleme Komisyonlarının çalışmaları hakkındaki raporu.
2973	2 Ocak 1922	Adana ve Çevresi Komutanı'nın, Gaziantep Bölge Komutanı'na, Fransızların 4 Ocak 1921 tarihinde Dörtyol'u terk edecekleri hakkında verdiği rapor.
2974	3-4 Ocak 1922	Adana ve Çevresi Komutanı'nın, Genelkurmay Başkanlığına, Dörtyol'a olaysız bir şekilde girildiğini bildirir raporu.
2975	4 Ocak 1922	Adana ve Çevresi Komutanı'nın, Genelkurmay Başkanlığına, bugün General Guro'nun kurmayı ile Tahliye Komisyon Başkanı'nın emrindeki subaylarla beraber bir savaş gemisine binerek Mersin'i terk ettiklerini bildiren raporu.

BELGELER

A. GÜNEY CEPHESİ'NDEKİ GENEL YAZIŞMALAR VE ANKARA ANTLAŞMASI'NIN SURETİ

Belge No : 2936

نمره

+ بنزاء ارکان حربیه عمومیه ریاستنه

4282	
20	
34	

بولونه نظمی الیاج بابا شنه ک فرانز قطعه قومانلغی جانبنه منطقه قومانلغنه آتیده ک
خبرلر کونده مشدر .

صورت

محرم شوکه فرانز اردولری قومانلغه جنرال هنیلدی دردنجی فرقه قومانلغنه آتیده ک
نقلیاتنه باکشیه ایتمشدر .

لاعلی ایچون طرف محاکماتنه دخل و قطعیاً تعلقی یوقدر که طرف ۱۲ ایلول
تاریخنده بلدیه کلدی . محاکماتنه بر آن اول تعلقی ایچون ترک فرانز ترک فوقنه
بالاده ک اوامری کندیسنه تبلیغ ایدیلمشدر . فرانز قطعاتی قومانلغی بلاده ک بتیقتاریه
منطقه ی ترک نظاریه قطعه قومانلغنه تبلیغ ایدیلمشدر . تدقیقاتنده وصولنده استماع و مذاکره
و مقابل معلومات استحصال ایچون لزوم کورولدیکی تقدیرده بابا شنه بولنان فرانز قطعاتی
قومانلغنه واجبی جا اولنه . فرانز قطعاتی الیوم اشغال ایتمکده اولدقلری حطات شمالی تجاوز
ایتمیه جکدر ترک نظاریه قطعات طرف محاکمات و قوجیولیه و تحدید ایچون طرف محاکمات و قوجیولیه
محاکمات خارجی بنیه ایتدیکی تقدیرده کندیلرینه رجال اوصولنه جواب ویریله جکدر قطعات خارجه
آتیده جنرالی طرف محاکمات و قوجیولیدن تقدیرده شدیداً تبدیل ایدیله جکدر . صاروقیه منطقه سی
ترک قطعه قومانلغنه تعلیم شوکه فرانز اردولری قومانلغنی جنرال هنیلدی دردنجی
فرقه قومانلغنه کتیره ایدوکی بر درجه ک نقلیاتنه غیاً تبلیغ اولنمشدر .

۱۲ ایلول ۱۳۳۱

باباشی فرانز قطعه قومانلغی
مرالاق
نبولیو

منطقه قومانلغنه آتیده ک جواب ویریلمشدر .

۱ - تبلیغ نامه ارکان حربیه عمومیه ریاستنه ایلمشدر .

ONKUR ATASE ARŞİVİ

ONKUR ATASE ARŞİVİ
KOL : 100. H.
KUT : 599
DOS : 133
FİŞ : 34

Belge No : 2936

Maraş

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

Bugün ale-s-sabah Yarbaşı'ndaki Fransız Kıtaâtı Kumandanı Osmaniye Mıntıka Kumandanlığına âtîdeki tahrirâtı göndermiştir.

Sûret

Umum Şark Fransız Orduları Kumandanı Ceneral Cenapları Dördüncü Fırka Kumandanlığına âtîdeki telgrafnâmeyi keşide etmiştir.

Lâ-akall iki gün zarfında muhâsamâtın derhal ve kat'iyyen ta'tili Fransa Hükûmeti tarafından 12 Mart 1337 tarihinde bildirilmektedir. Muhâsamâtın bir an evvel ta'tili için gerek Fransız gerek Türk kuvveti kumandanları bâlâdaki evamiri yek diğerine tebliğe mecburdur. Fransız Kıtaâtı Kumandanı bâlâdaki tebliğnâmeyi Haruniye Mıntıkası Türk Nizamiye Kıtaâtı Kumandanlığına tebliğ eder. Meskûr tebliğnâmenin vusûlünün iş'arı veyahud tahkik ve mufassal ma'lûmât istihsali için lüzum görüldüğü takdirde Yarbaşı'nda bulunan Fransız Kıtaâtı Kumandanlığına mürâcaatı rica olunur. Fransız kıtaâtı el-yevm işgâl ettikleri hattın şimâlini tecavüz etmeyecektir. Türk Nizamiye Kıtaâtı tarafından bir muhâsamât vuk'u bulmayınca tarafımızdan hiçbir muhâsamât vuku' bulmayacaktır. Bir muhâsamât zuhûru tebeyyün ettiği takdirde kendilerine derhal o sûretle cevap verilecektir. Hudûdumuz dahilinde eşkıya çeteleri tarafından bir muhâsamât vuku' bulduğu takdirde şediden tenkil edilecektir. Haruniye Mıntıkası Türk Kıtaâtı Kumandanlığına Umum Şark Fransız Orduları Kumandanlığı General Cenaplarının Dördüncü Fırka Kumandanlığına keşide eyleyeceği bâlâdaki telgrafnâme aynen tebliğ olmuştur.

14 Mart 1921

Yarbaşı Fransız Kıtaâtı Kumandanı
Miralay Nebbolyo

Mıntıka Kumandanlığına âtîdeki cevap verilmiştir.

1. Tebliğnâme Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyyeye arz edilmiştir.

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	599
Dosya No	:	153
Fihrist No	:	34

Belge No : 2936

Maraş

Genelkurmay Başkanlığına

Bugün sabahleyin Yarbaşı'ndaki Fransız Birlikleri Komutanı Osmaniye Bölge Komutanlığına aşağıdaki yazıyı göndermiştir.

Suret

Doğu Fransız Orduları Komutanı (General) 4 ncü Tümen Komutanlığına aşağıdaki telgrafı çekmiştir :

En geç iki gün içinde savaşın hemen ve kesinlikle durdurulması Fransa Hükûmeti tarafından 12 Mart 1921 tarihinde bildirilmektedir. Savaşın bir an önce durdurulması için gerek Fransız birlikleri komutanı yukarıdaki tebliğnameyi Haruniye bölgesi Türk Nizamiye Birlikleri Komutanlığına bildirir. Bu tebliğnamenin geldiğinin bildirilmesi veya doğru olup olmadığının araştırılması ve ayrıntılı bilgi elde etmek için gerekli görüldüğü takdirde Yarbaşı'nda bulunan Fransız Birlikleri Komutanlığına başvurulması rica olunur. Fransız birlikleri bugün işgal ettikleri hattın kuzeyine geçmeyecektir. Türk nizamiye birlikleri tarafından bir saldırı meydana gelmeyince tarafımızdan hiçbir saldırı yapılmayacaktır. Sınırlarımız içinde eşkıya çeteleri tarafından bir saldırı meydana geldiği takdirde şiddetli bir şekilde cezalandırılacaktır. Haruniye Bölgesi Türk Birlikleri Komutanlığı'na Doğu Fransız Orduları Komutanlığı (General) nın 4 ncü Tümen Komutanlığına çekeceği yukarıdaki telgraf aynen bildirilir.

14 Mart 1921

Yarbaşı Fransız Birlikleri Komutanı
Albay Nebbolyo

Bölge Komutanlığına aşağıdaki cevap verilmiştir.

1. Tebliğname Genelkurmaya arz edilmiştir.

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	599
Dosya No	:	153
Fihrist No	:	34

تورکیا بیوک ملت مجلسی حکومتی ایله فرانسه جمهوریتی آراسنده عقد ایدیلن

اتلانتا معاهده‌سی

مادّه — ۱ : تورکیا بیوک ملت مجلسی حکومتی ایله فرانسه جمهوریتی آراسنده بو گونکی تاریخدن اعتبارًا دوستلق و صلح حکم‌فرما اولاجقدر. طرفین عالیتین‌لری بو دوستلغی و صلحی تأمین ایچون اوزرینه آلدقلری وظیفه‌لری بو معاهده‌نک مواد آتیه‌سی مندرجاتی موجبنجه ایفا ایدیلجکدر.

مادّه — ۲ : طرفین عالیتین‌لری اشبو اتلانتا معاهده‌سنک اعلانی تاریخندن اعتبارًا آرالرنده حال حرب نهایت بولمش بیلنیر. اردولرنک سرعت ایله تخلیه و اهالی کیفیتنه ورحال قوه‌لرنک ایفاسی کلیدر.

مادّه — ۳ : اشبو اتلانتا معاهده‌سنک امضاسنه متعاقب طرفین عالیتین‌لری موقوف و یاخود برلشمش اولمایان بتون اسیرلرنی سوحه اولونه جقدر. اشبو مادّه‌نک تطبیقی ایچون اسیرلرنک تاریخ و محل قبولنه اولورسه اوزرینه طرفین عالیتین‌لری موقوف و محبوسینی شامل‌در.

مادّه — ۴ : اشبو اتلانتا معاهده‌سنک امضاسنه اعقاب‌ایله طرفین عالیتین‌لری مادّه‌ده تعیین قیلنان مدّتده مقابله جنده و مدّت قطعیه‌ده خط تعدیلی سرحدلرینی تعیین ایدیلجکدر.

مادّه — ۵ : اشبو مادّه‌نک مندرجاتی موجبنجه طرفین عالیتین‌لری مادّه‌ده تعیین قیلنان مدّتلرده تخلیه ایدیلمش اراضی‌نک حدود و استقرار نزدیکنده اهالی‌نک حقوق و منافعی مراعات ایدیلجکدر.

مادّه — ۶ : طرفین عالیتین‌لری تخلیه ایدیلمش اراضی‌نک اهالی‌سنه کامل بر عفو و مسامحه اعطا ایدیلجکدر.

مادّه — ۷ : تورکیا بیوک ملت مجلسی حکومتی ماده‌ده تعیین قیلنان مدّتلرده برعفو و مسامحه منفعتندن استفاده ایتمش اولان اهالی‌نک اعاده‌سنه مانع اولمیه‌جقدر.

مادّه — ۸ : اشبو مادّه‌ده ذکر ایدیلن خط و معاهده‌لر نسبتنده تورکیا بیوک ملت مجلسی حکومتی ایله فرانسه جمهوریتی آراسنده یاپیلان موقتلر حکمنده بولنه‌جقدر. (سیدو اشیوی و دیورکو سویه‌سی و قاره قاپو جسری.) اراضی‌نک تخلیه و دوغرو بولنماسی ایچون تورکیا بیوک ملت مجلسی حکومتی ایله فرانسه جمهوریتی آراسنده موقتًا یاپیلان اشبو معاهده‌نک مندرجاتی موجبنجه اراضی‌نک تخلیه و دوغرو بولنماسی ایچون تورکیا بیوک ملت مجلسی حکومتی ایله فرانسه جمهوریتی آراسنده عقد ایدیلن خطوط و معاهده‌لر اساس اتخاذ ایدیلجکدر. مادّه‌نک تطبیقی ایچون اراضی‌نک تخلیه و دوغرو بولنماسی ایچون تورکیا بیوک ملت مجلسی حکومتی ایله فرانسه جمهوریتی آراسنده عقد ایدیلن خطوط و معاهده‌لر اساس اتخاذ ایدیلجکدر. بو صورتله استفاده قابل اولمایان خطوط و معاهده‌لر حکمنده اولجق

Belge No : 2937

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti ile Fransa Cumhuriyeti

Arasında Akd Edilen İtilâfnâme Sûreti

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti ile Fransa Cumhuriyeti iki memleket arasında bir itilâf akd arzusunda bulundukları cihetle: Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti Hariciye Vekili ve Mebûs Yusuf Kemal Beyefendi Hazretleri ve Fransa Cumhuriyeti Hükûmeti nuzzâr-ı sabıkadan Mösyö Hanri Franklen Buyon hazretlerini murahhas tayin etmişlerdir. Müşârün-ileyh usûlüne muvâfık olduğu görülen salâhiyetnâmelerini ba'del-teati hususât-ı âtîyeyi kararlaştırmışlardır.

Madde 1 : Tarafeyn-i akideyn işbu îtilâfnâmenin imzasından itibaren aralarında hal-i harbin nihâyet bulacağını beyân ederler. Ordular, memurîn-i mülkiye ve ahâlî keyfiyyetten derhal haberdâr edilecektir.

Madde 2: İşbu îtilâfnâmenin imzasını müteakip tarafeyn üserâ-yı harbiyesiyle mevkuf veya mahbus bulunan Türk veya Fransız bil-umum eşhas serbest bırakılacak ve kendilerini tevkif eden taraf masrafıyla bu hususta irâe edilecek en yakın şehre sevk olunacaklardır. İşbu madde hükmü tevkif, haps veya üserânın tarih ve mahalli her ne olursa olsun tarafeynin bil-umum mevkufin ve mahbusînine şâmildir.

Madde 3: İşbu îtilâfnâmenin imzasından itibaren âzamî iki ay müddet zarfında Fransız kıtaâtı sekizinci maddede mezkûr hattın cenûbuna ve Türk kıtaâtı hatt-ı mezkûrun şimâline çekileceklerdir.

Madde 4: Üçüncü maddede mezkûr müddet zarfında vukua gelecek tahliye ve işgâl tarafeyn askerî kumandanları tarafından tayin edilecek bir muhtelif komisyon marifetiyle tesbit olunacak suver ve eşkâle tevfikân icra edilecektir.

Madde 5: Tarafeyn-i akideyn tahliye edilen arazide arazi-yi mezkûrenin işgâlini müteakib tam bir afv-ı umûmî ilân edeceklerdir.

Madde 6: Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti Misak-ı Milli'de resmen tanınan ekalliyetler hukukunun bu hususu müteakip mukâvelâtın aynı esasına müsteniden kendi tarafından te'yid olunacağını beyân eyler.

Madde 7: İskenderun mıntıkası için bir usûl-i idare-i mahsusa te'sis olunacaktır. Mıntıka-i mezkûrenin Türk ırkından olan sekenesi harslarının inkişâfi için her türlü teshilâttan müttefid olacaklardır. Türk lisanı orada mahiyet-i resmiyeyi kazanacaktır.

Madde 8: Üçüncü maddede zikr edilen hat ber-vech-i âtî tesbit ve tasrih edilmiştir.

Hatt-ı hudûd İskenderun Körfezi üzerinde Payas mevkiinin hemen cenûbunda olmak üzere intihâb olunacak bir noktadan başlayacak ve takriben Meydan-ı Ekbez'e doğru gidecektir. (Şimendifer istasyonu ve bu mevki Suriye'de kalacaktır.) Oradan hatt-ı mezkûr Marsuva mevkii Suriye'ye ve Karnaba mevkii ile Kilis şehrini Türkiye'ye bırakmak üzere cenûb-i şarkîye doğru meyledecektir. Oradan Çobanbey İstasyonu'nda demir yoluna mülâkî olacaktır. Müteakiben Bağdat demir yolunu takib edecek demir yolunun plâtformu Nusaybin'e kadar Türk arazisi üzerinde kalacaktır. Oradan Nusaybin ile Cezire-i İbn-i Ömer arasındaki eski yolu ta'kîb ederek Cezire-i İbn-i Ömer'de Dicle'ye vâsıl olacaktır. Nusaybin ve Cezire-i İbn Ömer mevkiileriyle yol Türkiye'ye kalacaktır. Bu yoldan istifade hususunda her iki memleket aynı hukuka mâlik olacaklardır. Çobanbey ile Nusaybin arasındaki demir yolunun istasyon ve mevkileri demir yolu plâtformunun aksamından add edilerek Türkiye'ye kalacaktır. İşbu itilâfnâmenin imzasından itibaren bir ay zarfında hatt-ı mezkûru tesbit etmek üzere tarafeyn murahhaslarından mürekkeb bir komisyon teşkil olunacaktır. Bu komisyon aynı müddet zarfında işe mübâşeret edecektir.

Madde 9: Sülâle-i Osmaniye'nin müessisi Sultan Osman'ın büyük pederi Süleyman Şah'ın Caber Kal'ası'nda kain ve Tür mezarı namıyla ma'rûf merkaddi müştemilâtıyla beraber Türkiye'nin malı olarak kalacak ve Türkiye orada muhafızlar ikâme ve Türk sancağı keşide edebilecektir.

Madde 10: Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti Pozantı ile Nusaybin arasındaki Bağdat demir yolu parçası imtiyazının Adana vilâyetinde inşa edilmiş bulunan şubelerin imtiyazıyla beraber imtiyazlara merbût ve bil-hassa işletme ve nakliyat, ticarete müteallik kaffe-i hukuk, müsâidât ve menafi ile birlikte Fransa Hükûmeti'nin irâe edeceği bir Fransız grubuna devr edilmesini kabul eder. Türkiye Meydan-ı Ekbez'den Çobanbey'e kadar Suriye arazisinde şimendiferle nakliyat-ı askeriyesini icra etmek hakkına haiz olacaktır. Suriye'de Çobanbey'den Nusaybin'e kadar Türk arazisi üzerinde şimendiferle nakliyat-ı askeriyeleri icra etmek hakkını haiz olacaktır.

İşbu parça ve şuâbat üzerinde esas itibariyle hiçbir tarife-i mütefavite mâni olunamaz. Led-el icab işbu kaide hilâfına hareket edilebilmesi hususunu iki hükûmet müttefikân tetkik etmek hakkını muhafaza ederler. İtilâfın adem-i imkân hâlinde tarafeynden her biri serbesti-i hareketini ihraz edecektir.

Madde 11: İşbu itilâfnamenin tasdikinden sonra Türkiye ile Suriye arasında bir gümrük mukavelesinin akdi için muhtelit bir komisyon teşkil olunacaktır. Mezkûr mukâvelenin şerâit ve müddet-i devamı işbu komisyon tarafından tayin olunacaktır. Salifüz-zikr mukâvelenin akdine kadar tarafeyn serbesti-i hareketlerini muhafaza edeceklerdir.

Madde 12: Kırıksuyu, Halep şehri ile şimâlde Türk kalan mıntıka arasında her iki taraf hakkaniyet perverâne bir sûrette tatmin edecek bir cihetle tevzi olunacaktır. Halep şehri mıntıkanın ihtiyacına medâr olmak üzere kendi masrafıyla Türk tarafından Fırat'dan dahi su alabilecektir.

Madde 13: Mukîm veya nim göçebe ahâlîden sekizinci maddede tesbit edilen hattın öte veya beri tarafında kaim meralarda hakk-ı intifa'a veya emlâk ve araziye mâlik bulunanlar kâfi-i esabık haklarını isti'malde devem edeceklerdir. Bunlar işletme ihtiyaçları için serbestçe ve hiçbir gümrük veya mer'a-yı resmi ve ne de sair hiçbir resm vermeksizin hatt-ı mezkûrun bir tarafından diğer tarafına yavruları ile beraber hayvanlarını, âlât ve edevâtlarını, tohumlarını ve mahsûlât-ı ziraiyelerini nakl edebileceklerdir. Bunlara müteallik rüsumu ikamet ettikleri mahallâtda eda etmeye mecbur oldukları mukarrerdir.

20 Teşrin-i evvel 1337 tarihinde Ankara'da iki nüsha olmak üzere tanzim kılınmıştır.

İmza: Yusuf Kemal-Franklin Buyon

Aslına mutabıktır/23 Teşrin-i sani 37.

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	600
Dosya No	:	156
Fihrist No	:	1

Belge No : 2937

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti ile Fransa Cumhuriyeti

Arasında Yapılan Anlaşma Sureti

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti ile Fransa Cumhuriyeti, iki ülke arasında bir anlaşma yapmak isteği ile, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti, Dışişleri Bakanı ve Milletvekili Yusuf Kemal; (Tengirşek), Fransa Cumhuriyeti Hükûmeti, eski bakanlardan Mösyö Hanri Franklin Buoillon'u yetkili temsilci atamışlardır.

Adı geçen temsilciler, usulüne uygun olduğu görülen yetki belgelerini karşılıklı verdikten sonra aşağıdaki maddeleri kararlaştırmışlardır:

Madde 1: Anlaşmayı imzalayan taraflar işbu anlaşmanın imzasından itibaren aralarında savaş durumunun sona ereceğini açıklarlar. Ordular, idarî makamlar ve halk durumdan derhal haberdar edilecektir.

Madde 2: İşbu anlaşmanın imzasından sonra taraflar savaş esirleriyle hapiste veya tutuklu bulunan Türk ve Fransız herkesi serbest bırakacak ve kendilerini tutuklayan tarafın yapacağı masrafla, bu konuda gösterilecek en yakın şehre sevk olunacaklardır. İşbu madde hükmü, tutuklama, hapis veya esirlerin tarih ve yeri ne olursa olsun, tarafların tüm tutuklularını ve tutsaklarını kapsamaktadır.

Madde 3: İşbu anlaşmanın imzasından itibaren en çok iki ay içinde Fransız birlikleri sekizinci maddede belirtilen hattın güneyine ve Türk kuvvetleri bu hattın kuzeyine çekileceklerdir.

Madde 4: Üçüncü maddede belirtilen süre içinde yapılacak tahliye ve işgal, tarafların komutanları tarafından belirlenecek bir karma komisyon aracılığıyla tespit olunacak düzenlemelere göre yapılacaktır.

Madde 5: Anlaşmayı imzalayan taraflar tahliye edilen topraklarda, bu toprakları işgal eder etmez tam bir genel af ilân edeceklerdir.

Madde 6: Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti Misak-ı Millî'de resmen tanınan azınlıklar hukukunun bu konuyu takiben sözleşmenin ilkelerine uygun olarak kendisince de doğrulanacağını bildirir.

Madde 7: İskenderun bölgesi için bir özel idare rejimi kurulacaktır. Bu bölgenin Türk ırkından olan halkı kültürlerinin gelişmesi için her türlü kolaylıktan yararlanacaktır. Türk dili orada resmî niteliğe sahip olacaktır.

Madde 8: Üçüncü maddede belirtilen hat aşağıdaki şekilde tespit edilip açıklanmıştır.

Sınır çizgisi, İskenderun Körfezi üzerinde Payas (Yakacık) mevkiinin hemen güneyinde olmak üzere seçilecek bir noktadan ve yaklaşık olarak Meydan-ı Ekbez'e doğru gidecektir. (Demir yolu istasyonu ve bu mevki Suriye'de kalacaktır.) Sınır çizgisi oradan Marsuva mevkiini Suriye'ye ve Karnaba (Duruca) mevkii ile Kilis şehrini Türkiye'ye bırakmak üzere güneydoğuya doğru kayacaktır. Oradan Çobanbey İstasyonu'nda demir yoluyla birleşecektir. Daha sonra, Bağdat demir yolunu takip edecek ve demir yolunun plâtformu Nusaybin'e kadar Türk toprakları üzerinde kalacaktır. Oradan Nusaybin ile Cezire-i İbn-i Ömer (Cizre) arasındaki eski yolu takip ederek Cezire-i İbn-i Ömer'de Dicle'ye ulaşacaktır. Nusaybin ve Cezire-i İbn-i Ömer mevkileriyle yol Türkiye'ye kalacaktır. Bu yoldan yararlanma konusunda her iki ülke aynı hakka sahip olacaklardır. Çobanbey ile Nusaybin arasındaki demir yolunun istasyon ve mevkileri demir yolu plâtformunun parçalarından sayılarak Türkiye'ye kalacaktır. İşbu anlaşmanın imzasından itibaren bir ay içinde söz konusu sınır çizgisini tespit etmek üzere iki tarafın temsilcilerinden oluşan bir komisyon kurulacaktır. Bu komisyon aynı süre içinde çalışmalara başlayacaktır.

Madde 9: Osmanlı hanedanının kurucusu Sultan Osman'ın büyük babası Süleyman Şah'ın Caber Kalesi'nde bulunan ve Türk mezarı adıyla anılan kabri, çevresiyle beraber Türkiye'nin malı olarak kalacak ve Türkiye orada koruyucular bulundurup, Türk bayrağını çekebilecektir.

Madde 10: Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti Pozantı ve Nusaybin arasındaki Bağdat demir yolu ayrıcalığının Adana'da inşa edilmiş olan şubelerin ayrıcalıklarıyla beraber ayrıcalıklara bağlı özellikle işletme ve taşıma, ticarete ilişkin tüm hak, izin ve avantajlar ile birlikte Fransa Hükûmeti'nin göstereceği bir Fransız grubuna devredilmesini kabul eder. Türkiye Meydan-ı Ekbez'den Çobanbey'e kadar Suriye topraklarında demir yolu ile asker nakliyatı yapmak hakkına sahip olacaktır. Suriye de Çobanbey'den Nusaybin'e kadar Türk toprakları üzerinde demir yoluyla asker nakliyatı yapmak hakkına sahip olacaktır.

İşbu parça ve şubeleri üzerinde esas itibariyle ayrım gözeten hiçbir tarife uygulanamaz. Gerekirse bu kurala aykırı hareket edilebilmesi konusunu iki hükûmet birlikte inceleme hakkını saklı tutarlar. Anlaşma imkânı bulunamazsa taraflardan her biri özgürce hareket edebilecektir.

Madde 11: İşbu anlaşmanın onayından sonra Türkiye ile Suriye arasında bir gümrük sözleşmesinin imzası için karma bir komisyon oluşturulacaktır. Bu sözleşmenin şartları ve yürürlük süresi işbu komisyon tarafından belirlenecektir. Bu sözleşmenin imzalanmasına kadar iki taraf hareket serbestisini koruyacaklardır.

Madde 12: Kırıksuyu, Halep şehri ile kuzeyde Türk kalan bölge arasında her iki taraf hak gözeterek tatmin edecek şekilde paylaşacaktır. Halep şehri bölgenin ihtiyacını karşılamak üzere kendi masrafıyla Türk tarafından Fırat'tan dahi su alabilecektir.

Madde 13: Yerleşmiş ya da yarı göçebe halktan sekizinci maddede belirlenen hattın öte ya da beri tarafında bulunan meralarda kullanma veya mülkiyet hakkına sahip olanlar, haklarını eskiden olduğu gibi kullanmaya devam edeceklerdir. Bunlar işletme ihtiyaçları için serbestçe ve hiçbir gümrük veya mera vergisi ve ne de diğer hiçbir vergi vermeksizin bu hattın bir tarafdan diğer tarafına yavruları ile beraber hayvanlarını, âlet ve edevatlarını, tohumlarını ve ziraî mahsullerini nakledebileceklerdir. Bunlara ilişkin vergileri, yerleştikleri bölgelerde ödemeye zorunlu oldukları kararlaştırılmıştır.

20 Ekim 1921 günü Ankara'da iki nüsha hâlinde düzenlenmiştir.

Aslına uygundur
23 Kasım 1921

İmza
Franklin Bouillon
Yusuf Kemal

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 600
Dosya No : 156
Fihrist No : 1

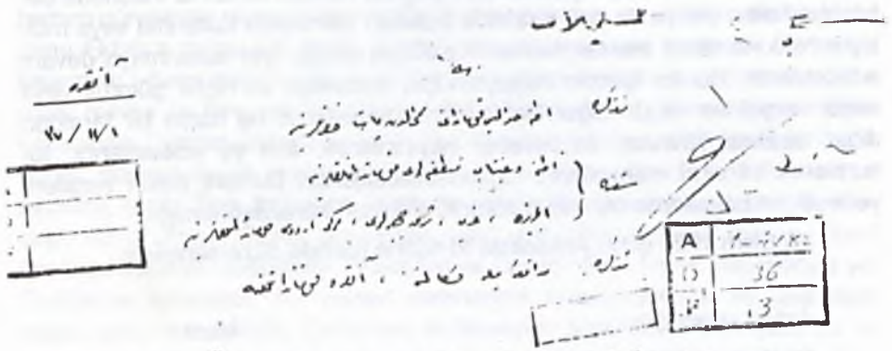

Ankara

1.11.37

Tezkire Adana Havalisi Kumandanı Muhiddin Paşa Hazretlerine

Şifre Adana ve Ayıntab Mıntıkaları Kumandanlıklarına Elcezire, Garb, Şark Cepheleri, Merkez Ordusu Kumandanlıklarına

Tezkire Müdafaa-i Milliye Vekâletine, Ankara Kumandanlığına

1. Akd olunan itilâfnâme mucibince Fransızlar tarafından tahliye edilecek olan Adana havalisinde, Adana vilâyetiyle, İçel, Mersin, Kozan, Maraş, Cebel-i bereket sancaklarını ve Urfa Sancağı'nın Fırat garbındaki Haleb vilâyetinin Suriye hududu şimâlinde kalan aksâmını ihtiva etmek üzere Mirliva Muhiddin Paşa Hazretlerinin emri altında kolordu salâhiyetiyle bir Adana Havalisi Kumandanlığı teşkil edilmiş ve bu mıntıka dâhilindeki kuvvetler kâmilen mezkûr kumandanlık emrine verilmiştir.

2. Adana Havalisi Kumandanlığı emrinde, Ayıntab Mıntıkası Kumandanlığından başka ayrıca fırka salâhiyetinde ve merkezi Osmaniye ve Mersin olmak üzere Cebel-i bereket ve Mersin Mıntıka Kumandanlıkları da teşkil edilecek ve el-yevm Pozantı'da bulunan Adana Mıntıka Kumandanlığı lağvedilecektir.

Ayıntab Mıntıka Kumandanlığının merkezi de bilâhire Ayıntab'a naklolacaktır.

3. Adana Havalisi Kumandanı, mıntıkasına muvâsalatından sonra mezkûr mıntıka kumandanlıklarının hududunu yeniden ta'yin edecek ve neticeyi Erkân-ı Harbiyye-i Umumiyyeye bildirecektir.

4. Adana Havalisi Kumandanı Muhiddin Paşa Hazretlerine, Müdafaa-i Milliye Vekâletine, Garp Cephesi'ne, Adana ve Ayıntab Mıntıkaları Kumandanlıklarına tebliğ ve berây-ı ma'lûmât Elcezire, Şark Cepheleri Merkez Ordusu ve Ankara Kumandanlıklarına yazılmıştır.

Fevzi Mustafa Kemal

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	600
Dosya No	:	156
Fihrist No	:	3

Belge No : 2938

Ankara

1.11.1921

Yazı Adana ve Çevresi Komutanı Muhiddin Paşa'ya

Şifre Adana ve Antep Bölgeleri Komutanlıklarına Elcezire, Batı, Doğu Cepheleri, Merkez Ordusu Komutanlıklarına

Yazı Millî Savunma Bakanlığına, Ankara Komutanlığına

1. Yapılan antlaşma gereğince Fransızlar tarafından boşaltılacak olan Adana çevresinde, Adana vilâyeti, İçel, Mersin, Kozan, Maraş, Cebel-i bereket (Osmaniye) sancaklarını ve Urfa Sancağı'nın Fırat batısındaki Halep vilâyetinin Suriye sınırı kuzeyinde kalan kısımlarını kapsamak üzere Tuğgeneral Muhittin'in emri altında kolordu yetkisiyle bir Adana ve Çevresi Komutanlığı oluşturulmuş, bu bölge içindeki kuvvetlerinin tümü bu komutanlık emrine verilmiştir.

2. Adana ve Çevresi Komutanlığı emrinde, Antep Bölgesi Komutanlığından başka ayrıca tümen yetkisinde ve merkezi Osmaniye ve Mersin olmak üzere Cebel-i bereket ve Mersin Bölge Komutanlıkları da oluşturulacak ve bugün Pozantı'da bulunan Adana Bölge Komutanlığı lağvedilecektir.

Antep Bölge Komutanlığının merkezi de daha sonra Antep'e nakledilecektir.

3. Adana ve Çevresi Komutanı, bölgesine vardıktan sonra bu bölge komutanlıklarının sınırını yeniden belirleyecek ve sonucu Genelkurmaya bildirecektir.

4. Adana ve Çevresi Komutanı, Muhittin Paşa'ya, Millî Savunma Bakanlığına, Batı Cephesi'ne, Adana ve Antep Bölgeleri Komutanlıklarına tebliğ ve bilgi için Elcezire, Doğu Cepheleri, Merkez Ordusu ve Ankara Komutanlıklarına yazılmıştır.

Fevzi Mustafa Kemal

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 600
Dosya No : 156
Fihrist No : 3

B. GENELKURMAY BAŞKANLIĞI, MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI VE HARBİYE NEZARETİNİN GÜNEY CEPHESİ İLE İLGİLİ YAZIŞMALARI

Belge No : 2939

ATASE

A	1-4282
D	20
F	2

GNKUR ATASE ARŞİVİ
GNKUR ATASE ARŞİVİ
KOL. : İst. H.
KLS. : 599
DOS : 153
FIH. : 2-1

E.H.U 7.2.37

2.K.Harekât

İkinci Kolordu Kumandanlığına-Şifre

C.7.2.37 şifreye, Ayıntab müdâfii'nin yeniden 10 günlük erzak bulmaları şayân-ı memnuniyettir. İaşe imkânı oldukça müdâfii'nin kasabada kalmaları ve müdâfaaya devam etmeleri lâzımdır. Ve fecrle bütün müdâfii'nin harice alınması kasabanın ve müdâfaaya iştirak edemeyen acuze nisvân ve sıbyânın düşmana terki demek olduğundan erzak kâmilen tükenmedikçe böyle bir harekete muvâfakat edilmemelidir.

Kıtaâtın hâli bir taarruzla kasabaya erzak idhâline müsâid olmadığına göre önümüzdeki on gün zarfında yeni bir teşebbüsten sarf-ı nazar edilerek kıtaâta istirahat ve kendilerini ta'zim için fırsat verilmesi lâzımdır. 10 güne kadar İkinci Fırkanın da kısmen Ayıntab mıntıkasına dâhil olabilmesi muhtemeldir.

Ayıntab'a kaçak sûretiyle erzak idhâli çaresi varsa buna da tevessül edilmelidir.

Yeni kuvvetlerin yolda olduğu müdâfi'ne de bildirilerek müdâfaada sebât etmelerinin ve dahilden erzak tedarikine çalışarak mukâvemetlerinin a'zamî tahdidine himmet etmelerinin te'mini mercudur.

Harekât 7.1.37 tarih ve 1312 numroludur.

Kapadım/8 minh

Erkân-ı Harbiyye-i Umumiyye Reis Vekili
Fevzi

Cenûb Cephesi Kumandanlığına

Ayıntab vaz'iyyetini tahkik için 41'inci Fırka tarafından icrasını rica ettiğim harekâta ne zaman mübaşeret kılacakları iş'arını rica ederim. Harekât 7.1.37 tarih ve 1312 numroludur.

Kapadım/8 Minh

Erkân-ı Harbiyye-i Umumiyye Reis Vekili
Fevzi

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	599
Dosya No	:	153
Fihrist No	:	2,2-1

Belge No : 2939

Genelkurmay 7.2.1921

2'nci Kolordu-Harekât

2'nci Kolordu Komutanlığına-Şifre

7.2.1921 tarihli şifreye cevap.

Antep'i savunanların yeniden 10 günlük erzak bulmaları memnuniyet vericidir. Yiyecek imkânı oldukça-kasabayı-savunanların kasabada kalmaları ve savunmaya devam etmeleri gereklidir. Ve güneş doğmadan önce bütün-kasabayı-savunanların dışarıya alınması kasabanın ve savunmaya katılmayan yaşlı, kadın ve çocukların düşmana bırakılması demek olduğundan erzak tamamen tükenmedikçe böyle bir harekete izin verilmemelidir.

Birlikler şu an bir taarruzla kasabaya erzak götürmeye müsait olmadığına göre, önümüzdeki 10 gün içerisinde yeni bir girişimden vazgeçilerek birliklere istirahat ve kendilerini güçlendirmek için fırsat verilmesi gereklidir. 10 güne kadar 2'nci Tümenin de kısmen Antep bölgesine girebilmesi muhtemeldir.

Antep'e kaçak olarak erzak getirilmesi yolu varsa buna da başvurulmalıdır.

Yeni kuvvetlerin yolda olduğu-kasabayı-savunanlara da bildirilerek savunmada direnmelerinin ve içeriden erzak tedarikine çalışarak karşı koymalarının en son sınırlarına-kadar-çalışmalarının sağlanması rica olunur. Harekât 7.1.1921 tarih ve 1312 numaralıdır.

Kapadım / 8'de Genelkurmay Başkan Vekili

Fevzi

Güney Cephesi Komutanlığına

Antep durumunu soruşturmak için 41'inci Tümen tarafından yapılmasını rica ettiğim harekâta ne zaman başlayacaklarını bildirmelerini rica ederim. Harekât 7.1.1921 tarih ve 1312 numaralıdır.

Kapadım/8'de Genelkurmay Başkan Vekili

Fevzi

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	599
Dosya No	:	153
Fihrist No	:	2,2-1

Belge No : 2940

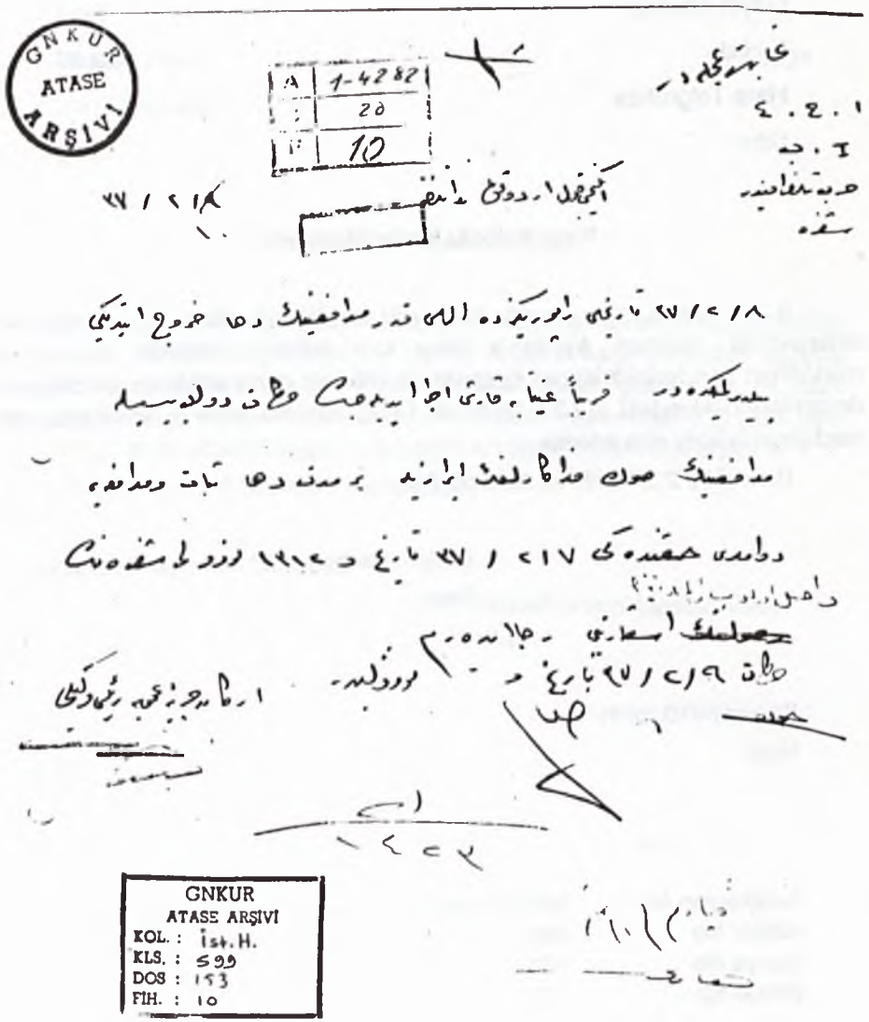

Belge No : 2940

Gayet Aceledir.

E.H.U. 10.2.37

Harp Telgrafıdır.

Şifre

İkinci Kolordu Kumandanlığına

8.2.37 tarihli raporunuzda elli kadar müdâfii'nin daha hurûc ettiği bildirilmektedir. Kariben Ayıntab'a karşı icra edilecek harekât dolayısıyla müdâfii'nin son fedakârlığının ibrazıyla bir müddet daha sebât ve müdâfaaya devamları hakkındaki 7.2.37 tarih ve 1312 numrolu şifrenin vasıl olup olmadığının iş'ârını rica ederim.

Harekât 9.2.37 tarih ve numroludur.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reis Vekili
Fevzi

Kapadım/10 minh
Hadi

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	599
Dosya No	:	153
Fihrist No	:	10

Belge No : 2940

İvedi

Genelkurmay 10.2.1921

Harp Telgrafıdır.

Şifre

2' nci Kolordu Komutanlığına

8.12.1921 tarihli raporunuzda -kasabayı-savunanlardan 50 kadar kişinin daha dışarı çıktığı bildirilmektedir. Yakında Antep'e karşı yapılacak harekât dolayısıyla-kasabayı-savunanların son fedakârlıklarını göstererek bir süre daha dayanmaları ve savunmaya devam etmeleri hakkındaki 7.2.1921 tarih ve 1312 numaralı şifrenin ulaşıp ulaşmadığının bildirilmesini rica ederim.

Harekât 9.2.1921 tarih ve numaralıdır.

Genelkurmay Başkan Vekili
Fevzi

Kapadım/10'da
Hadi

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	599
Dosya No	:	153
Fihrist No	:	10

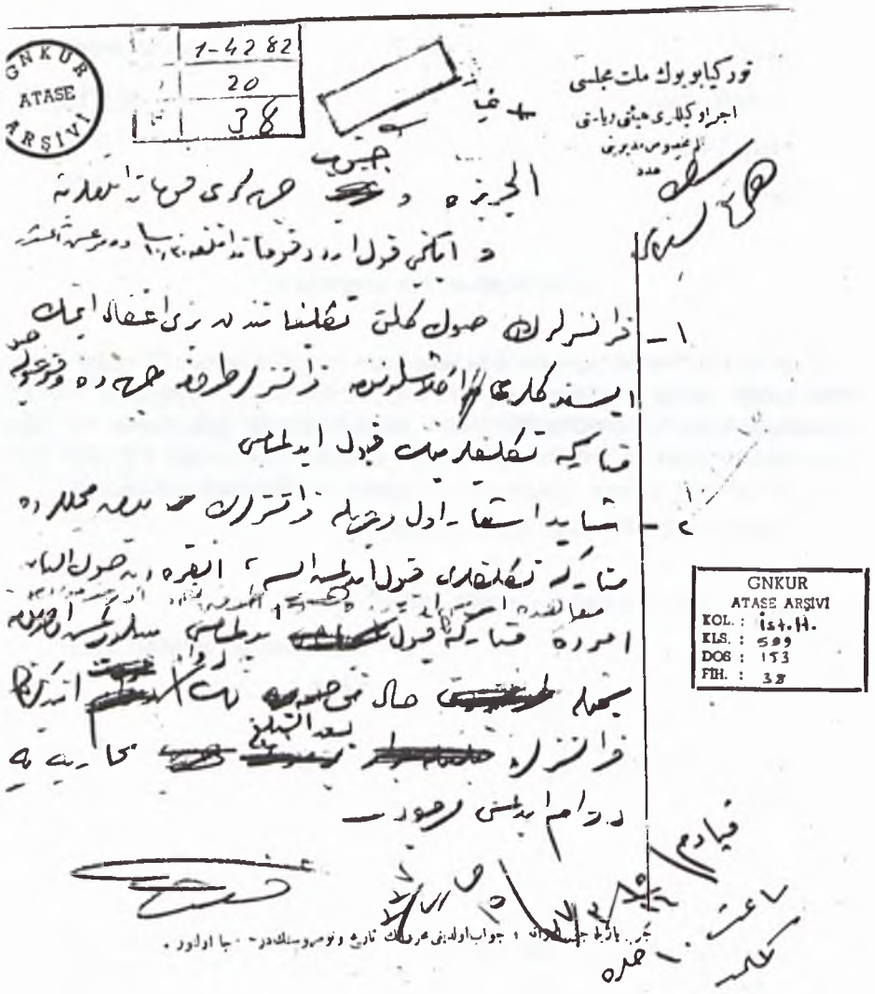

Türkiye Büyük Millet Meclisi İcra Vekilleri

Heyet-i Riyâseti Kalem-i Mahsus Müdüriyeti

Adet

Elcezire ve Cenûb Cepheleri Kumandanlıklarına ve İkinci Kolordu Kumandanlığı saat 10.30'da Maraş alınmışdır.

1. Fransızların son gelen teklifâtından bizi iğfal etmek istedikleri anlaşıldığından Fransızlar tarafından cephede vuk'u bulacak mütareke teklifilerinin kabul edilmemesi.

2. Şayed iş'ar ol vechle Fransızların bazı mahallerde mütareke teklifleri kabul edilmiş ise Ankara'dan son alınan emirde muâhede esası üzerinde durmuş henüz anlaşmadığından mütâreke kabul edilmemesi bildirilmiş olduğundan şübheli hâl-i muhâsamanın devam ettiğinden Fransızlara ba'det tebliğ muhârebeye devam edilmesi mercudur.

Fevzi

Kapadım, 15/16.3.37

15 Mart 337

Saat 10 sonra

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klasör No	:	599
Dosya No	:	153
Fihrist No	:	38

Belge No : 2941

Türkiye Büyük Millet Meclisi İcra Vekilleri

Heyet-i Riyaseti Özel Kalem Müdürlüğü

Adet

Elcezire ve Güney Cepheleri Komutanlıklarına ve İkinci Kolordu Komutanlığına saat 10.30'da Maraş alınmıştır.

1. Fransızların son gelen tekliflerinden bizi aldatmak istedikleri anlaşıldığından Fransızlar tarafından cephede meydana gelebilecek mütareke tekliflerinin kabul edilmemesi.

2. Eğer yazışma o şekilde Fransızların bazı bölgelerde mütareke teklifleri kabul edilmişse Ankara'dan son alınan emirde muâhede esası üzerinde henüz anlaşmaya varılmadığından ateşkes yapılmaması bildirildiği için şüpheli düşmanlık hâlinin devam ettiğinden Fransızlara tebliğ edildikten sonra muharebeye devam edilmesi rica olunur.

Fevzi

Kapadım, 15/16.3.1921

15 Mart 1921

Saat 22.00

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	599
Dosya No	:	153
Fihrist No	:	38

Belge No : 2942

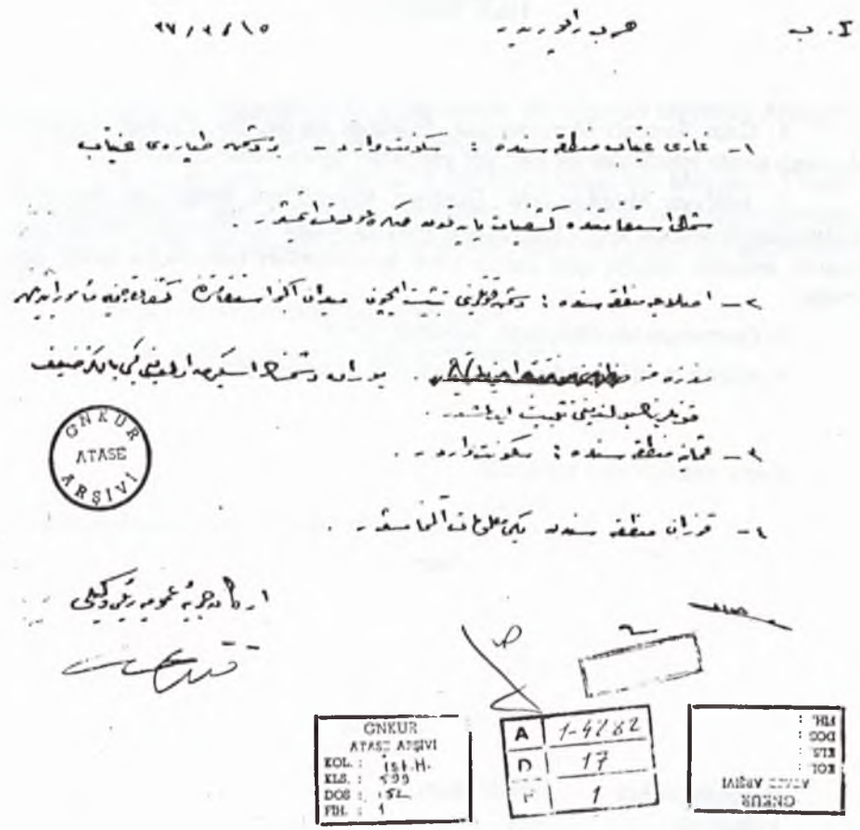

Belge No : 2942

15.3.37

Harb Raporudur.

1. Gazi Ayıntab Mıntıkasında: Sükûnet vardır. Bir düşman tayyaresi Ayıntab şimâli istikâmetinde keşfiyât yaptıktan sonra avdet etmiştir.

2. Islâhiye Mıntıkasında: Düşman kuvvetlerini tesbit için Meydân-ı Ekbez istikâmetinde keşf-i taarruziyye me'mur edilen müfrezemiz burada düşmanın eskiden olduğu gibi yalnız zayıf kuvvetlerinin bulunduğu tesbit edilmiştir.

3. Osmaniye Mıntıkasında: Sükûnet vardır.

4. Kozan mıntıkasından yeni ma'lûmât alınmamıştır.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reis Vekili
Fevzi

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	599
Dosya No	:	152
Fihrist No	:	1

Belge No : 2942

15.3.1921

Harb Raporudur.

1. Gaziantep Bölgesinde: Sükûnet vardır. Bir düşman tayyaresi Antep'in kuzeyinde keşif yaptıktan sonra geri dönmüştür.

2. Islâhiye Bölgesinde: Düşman kuvvetlerini tespit için Meydan-ı Ekbez istikametinde keşif taarruzuyla görevlendirilen müfrezemiz tarafından burada düşmanın eskiden olduğu gibi yalnız zayıf kuvvetlerinin bulunduğu tespit edilmiştir.

3. Osmaniye Bölgesinde: Sükûnet vardır.

4. Kozan bölgesinden yeni bilgi alınmamıştır.

Genelkurmay Başkan Vekili
Fevzi

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	599
Dosya No	:	152
Fihrist No	:	1

GNKUR ATASE ARŞIVI

A 1-4282
D 17
F 3

GNKUR
ATASE ARŞİVI
KOL. : İst. H.
KLS. : 599
DOS. : —

17.3.37

Harb Raporudur.

İkinci Kolordu Cephesi :

1. Gazi Ayıntab ve Islâhiye Mıntıkalarında: Sükûnet vardır.

2. Osmaniye Mıntıkasında: Düşmanın Yarbaşı mevziinde bulunan altı topunu 17.3.37 sabahı Osmaniye istikametine tahrîk ettiği görülmüş ve buradaki kıtaâtının Osmaniye'ye avdetine emir verdiği mevsûkân haber alınmıştır.

3. Kozan mıntıkasından rapor alınamamıştır.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reis Vekili
Fevzi

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	599
Dosya No	:	152
Fihrist No	:	3

Belge No : 2943

17.3.1921

Harp Raporu

2'nci Kolordu Cephesi :

1. Gaziantep ve Islâhiye Bölgelerinde: Sükûnet vardır.

2. Osmaniye Bölgesinde: Düşmanın Yarbaşı mevziinde bulunan altı topunu 17.3.1921 sabahı Osmaniye yönünde harket ettirdiği görülmüş ve buradaki birliklerinin Osmaniye'ye gelmesi için emir verdiği gizlice haber alınmıştır.

3. Kozan bölgesinden rapor alınamamıştır.

Genelkurmay Başkan Vekili
Fevzi

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	599
Dosya No	:	152
Fihrist No	:	3

Belge No : 2944

GENKUR ATASE ARŞİVİ

(5)

Belge No : 2944

Muaccelet

19.3.37

Harb Raporudur.

İkinci Kolordu Cephesi :

1. Gazi Ayıntab Mıntıkasında: Kasabadan gelen bazı eşhâs düşmanın Ayıntab'daki kuvvetlerini Kilis ve Halep istikâmetinde çektiklerini el-yevm Ayıntab'da Fransız ve Cezayirli olmak üzere 1500 kadar kuvveti bulunduğunu bildirmişler ve düşmanın Ayıntab'ın şimâl ve Akçakoyunlu mahreclerini tahkîm ettiği görülmüştür.

2. Islâhiye Mıntıkasında: Hassa'yı tekrar işgâl eden düşman civar köyler hey'et-i ihtiyariyyesini celb ederek buraların Fransızlara verildiğinden bahisle halkı iğfale başlamışlar ve mahiyye beşer lira maaşla milis kaydedeceklerini ilân etmişlerdir.

3. Osmaniye mıntıkasında yeni vukûat olmamıştır.

4. Kozan mıntıkasında düşmanın Ma'mure ile Osmaniye arasında tarafımızdan tahrip edilen şimendifer köprüsünün ta'miriyle meşgûl olduğu ve altmış kadar yüklü arabanın Ma'mure'den Osmaniye İstasyonu'na gittiği görülmüştür.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reis Vekili
Fevzi

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	599
Dosya No	:	152
Fihrist No	:	5

Belge No : 2944

19.3.1921

İvedi

Harp Raporudur.

2'nci Kolordu Cephesi:

1. Gaziantep Bölgesinde: Kasabadan gelen bazı kişiler düşmanın Antep'teki kuvvetlerini Kilis ve Halep istikametinde çektiklerini, bugün Antep'te Fransız ve Cezayirli olmak üzere 1500 kadar kuvveti olduğunu bildirmişlerdir. Düşmanın Antep'in kuzey ve Akçakoyunlu çıkışlarını tahkim ettiği görülmüştür.

2. Islâhiye Bölgesinde: Hassa'yı tekrar işgal eden düşman, civar köylerin ihtiyar heyetini çağırıp buraların Fransızlara verildiğinden bahsederek halkı aldatmaya başlamış ve aylık beşer lira maaşla milis kaydedeceklerini ilân etmiştir.

3. Osmaniye Bölgesinde: Yeni olaylar olmamıştır.

4. Kozan Bölgesinde: Düşmanın Ma'mure ile Osmaniye arasında tarafımızdan tahrip edilen demir yolu köprüsünün tamiriyle uğraştığı ve 60 kadar yüklü arabanın Ma'mure'den Osmaniye İstasyonu'na gittiği görülmüştür.

Genelkurmay Başkan Vekili
Fevzi

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	599
Dosya No	:	152
Fihrist No	:	5

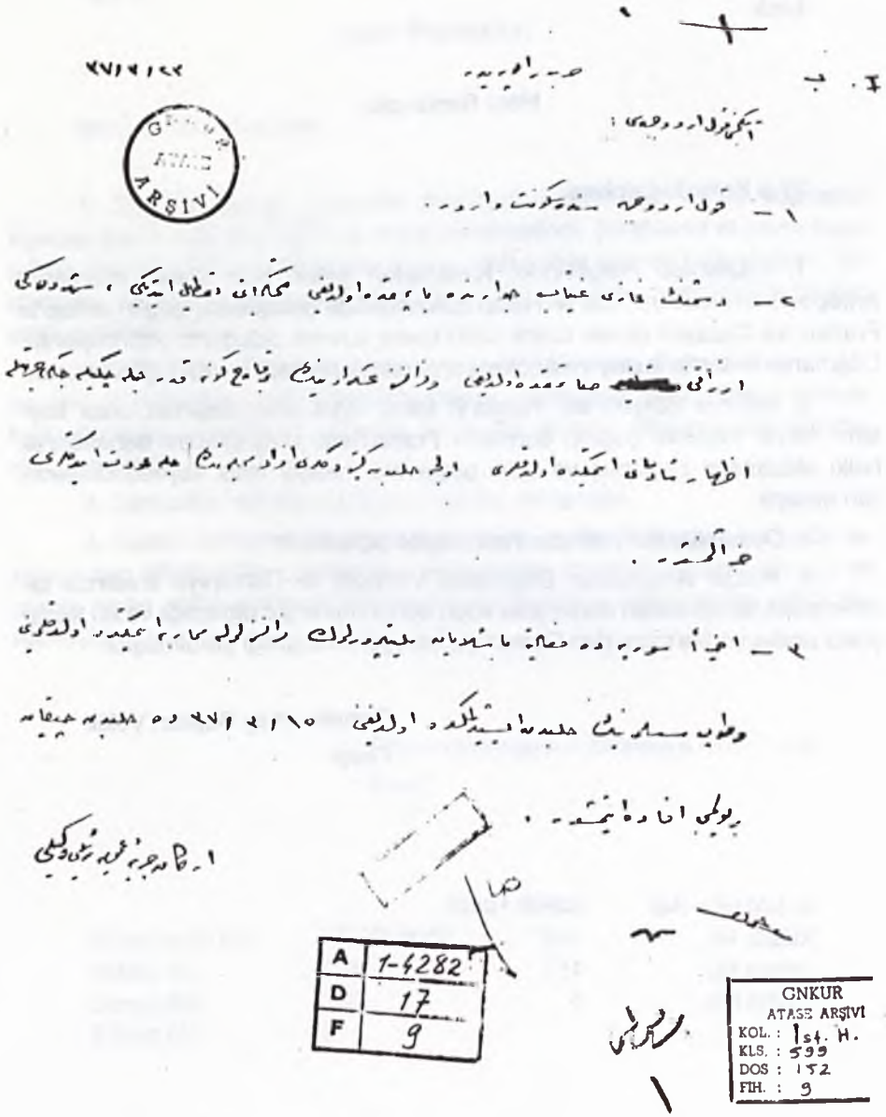

23.3.37

Harb Raporudur.

İkinci Kolordu Cephesi:

1. Kolordu cephesinde sükûnet vardır.

2. Düşmanın Gazi Ayıntab civarında yapmakta olduğu tahkîmâtı ta'til ettiği, şehirdeki erzakını satmakta olduğu ve Fransız askerlerinin birkaç güne kadar Haleb'e çekileceği cihetle izhâr-ı şâd-mânî etmekte oldukları evvelce Haleb'ten getirdikleri efrâd-ı muhibbenin Haleb'e avdet ettikleri haber alınmıştır.

3. Âhiren Suriye'de fa'âliyyete başlayan milliyetperverlerin Fransızlarla muhârebe etmekte olduklarını ve top seslerinin Haleb'ten işitilmekte olduğunu 15.3.37'de Haleb'ten çıkan bir yolcu ifade etmiştir.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reis Vekili

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 599
Dosya No : 152
Fihrist No : 9

Belge No : 2945

23.3.1921

Harp Raporu

2'nci Kolordu Cephesi:

1. Kolordu cephesinde sükûnet vardır.

2. Düşmanın Gaziantep civarında yapmakta olduğu tahkimata son verdiği, şehirdeki erzakını sattığı ve Fransız askerlerinin birkaç güne kadar Halep'e çekileceğinden sevinç gösterisinde bulundukları, önceden Halep'ten getirdikleri askerlerin Halep'e döndükleri haber alınmıştır.

3. Sonradan Suriye'de faaliyete başlayan vatanseverlerin Fransızlarla muharebe yaptıklarını ve top seslerinin Halep'ten duyulduğunu 15.3.1921'de Halep'ten gelen bir yolcu anlatmıştır.

Genelkurmay Başkan Vekili

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 599
Dosya No : 152
Fihrist No : 9

Belge No : 2946

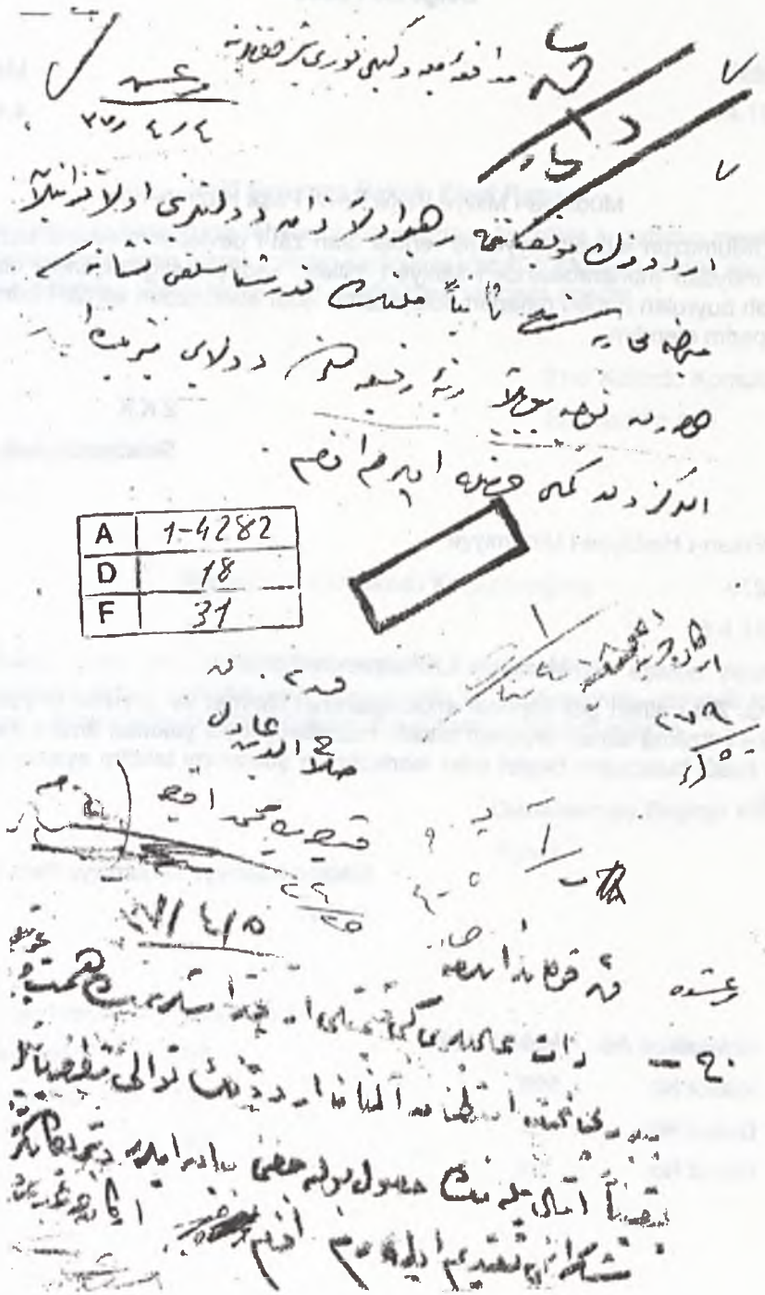

A	1-4282
D	18
F	31

Belge No : 2946

Maraş
4.4.37

Müdâfaa-i Milliye Vekili Fevzi Paşa Hazretlerine

Ordumuzun muvaffakiyyetine rehber olan zât-ı devletlerini evvelâ kazanılan meydan muhârebesinden sâniyen milletin kadirşinaslığı nişânesi olarak tevcih buyrulan rütbe-i refiadan dolayı tebrik eder ellerinizden kemâl-i hürmetle öperim efendim.

2.K.K.
Selahaddin Adil

Erkan-ı Harbiyye-i Umûmiyye
279

Maraş'da 2.K.Kumandanlığından 5.4.37

C. Zât-ı âlîleri gibi kıymetli arkadaşlarımın himmet ve gayretle peyderpey taht-ı intizâma alınan ordunun tevâlî-i muzafferiyâtıyla yakınen âmal-i milliyenin husûl bulacağını beyân eder tebrikâtınıza şükranımı takdîm eylerim efendim.

Erkân-ı Harbiyye Umûmiyye Reis Vekili
Fevzi

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 598
Dosya No : 151
Fihrist No : 31

Belge No : 2946

Maraş
4.4.1921

Millî Savunma Bakanı Fevzi Paşaya

Ordumuzun başarısına rehber olduğunuzdan, öncelikle kazanılan meydan muharebesinde ikinci olarak milletin kadirşinaslığının göstergesi olarak verilen yüksek rütbeden dolayı tebrik eder ellerinizden saygıyla öperim.

2'nci Kolordu Komutanı
Selahaddin Adil

Genelkurmay
279

Maraş'ta 2'nci Kolordu Komutanlığına

5.4.1921

Cevap. Sizin gibi kıymetli arkadaşlarımın gayretleriyle aşama aşama düzen altına alınan ordunun arka arkaya elde ettiği başarılarla, yakında millî amaçlara erişileceğini belirtir, tebriklerinize şükranımı takdim ederim.

Genelkurmay Başkan Vekili
Fevzi

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 598
Dosya No : 151
Fihrist No : 31

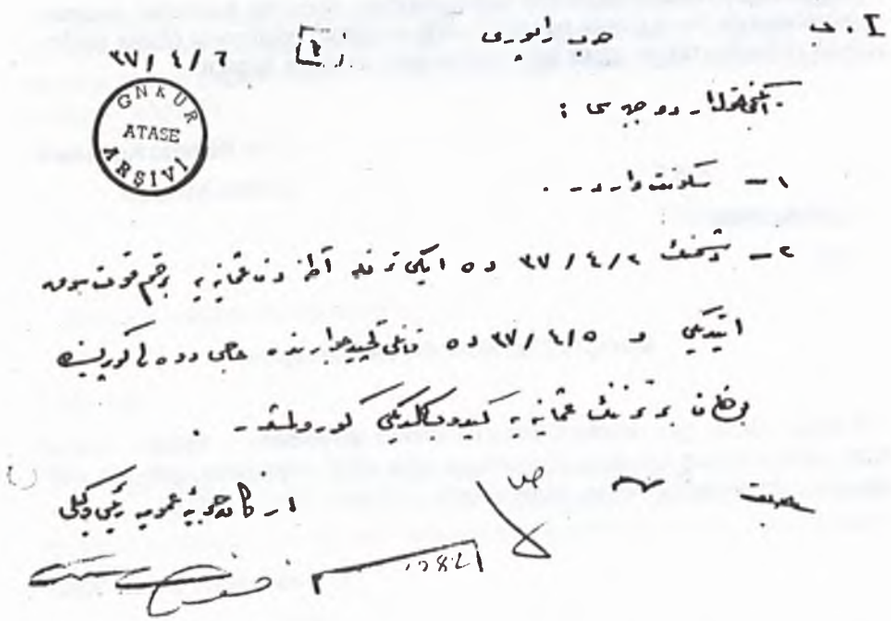

Belge No : 2947

6.4.37

Harb Raporu

İkinci Kolordu Cephesi:

1. Sükûnet vardır.

2. Düşmanın 2.4.37'de iki trenle Adana'dan Osmaniye'ye bir kısım kuvvet sevk ettiği ve 5.4.37'de Kanlıgeçid civârında Hacıdeveli köprüsüde bulunan bir trenin Osmaniye'ye gidip geldiği görülmüştür.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reis Vekili

Fevzi

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 599

Dosya No : 152

Fihrist No : 23

Belge No : 2947

6.4.1921

Harp Raporu

2'nci Kolordu Cehesi:

1. Sükûnet vardır.

2. Düşmanın 2.4.1921'de iki trenle Adana'dan Osmaniye'ye bir kısım kuvvet sevk ettiği ve 5.4.1921'de Kanlıgeçit civarında Hacıdeveli köprüsünde bulunan bir trenin Osmaniye'ye gidip geldiği görülmüştür.

Genelkurmay Başkan Vekili

Fevzi

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 599

Dosya No : 152

Fihrist No : 23

Belge No : 2948

GNKUR ATASE ARŞIVI

GNKUR
ATASE ARŞIVI
KOL : İst. H
KLS : 599
DOS : 153

Belge No : 2948

İnebolu

8.5.37

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

Fransız binbaşılarından (Yezsipanas) isminde birisi İstanbul'a gelerek Harbiye Nazırı Ziya Paşa'ya mürâcaatla Ceneral Guro tarafından gönderildiğini ve arzularının Anadolu'ya isâline tavassut etmesini rica etmiştir. Fransız binbaşının beyânatı ber-vech-i âtîdir:

Ceneral Guro Londra'da Fransa ile Türkiye arasında yapılan i'tilafnâmenin Adana havâlisinde muhtelit jandarma teşkili maddesinden dolayı Ankara Hükûmeti'nce tervîc edilmekde olduğunu işitti. Ceneral Guro mezkûr i'tilâfnâmenin hükmen sâkıt olmaması için şekl-i âtîyi teklîf ve taahhüt etmektedir. Binbaşı (Lespinos)nın maiyetinde (2:4) tensîk zâbitânı i'zâm edilerek bunlar zâhiren bir teşkilât yapacak ve iki ay sonra tekmîl bu tensîk zâbitleri memleketlerine avdet edeceklerdir. Ceneral Guro bu gibi mesâilin müşkülâtını vaktı zamanında ref' için doğrudan doğruya Ankara ile temas arzusunu izhâr ve rica etmiştir.

Guro bu babdaki emr–i sâmî-i cevablarına sür'at-i iş'arını arz ve istirhâm eder.

2 Mayıs 37 tarih ve 230 numrolu şifre telsiz ve telli ile yazılmıştır.

8/5.37'de Muharib'den gelen şifre aynen ma'rûzdur.

İrtibat Zâbiti

9.5.37 tarih ve 4318 numro ile bir sûreti Hâriciyeye verilmiştir.

Aslına mutabıktır. 10 minh

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 599
Dosya No : 153
Fihrist No : 62

Belge No : 2948

İnebolu

8.5.1921

Genelkurmay Başkanlığına

Fransız binbaşılarından (Yezsipanas) isminde birisi İstanbul'a gelerek Harbiye Nazırı Ziya Paşa'ya müracaatla General Guro tarafından gönderildiğini ve arzularının Anadolu'ya geçmelerinde aracılık etmesini rica etmiştir. Fransız binbaşının açıklaması aşağıda olduğu gibidir.

General Guro, Londra'da Fransa ile Türkiye arasında yapılan itilâfnamenin Adana havalisinde karma jandarma oluşturulması maddesinden dolayı Ankara Hükûmeti'nce desteklendiğini duydu. General Guro bu itilâfnamenin gündemde kalması için aşağıdaki şekli teklif ve taahhüt etmektedir. Binbaşı (Lespios)nın emrinde (2:4) düzenleme subayları gönderilerek bunlar daha sonra bir teşkilât yapacak ve iki ay sonra bütün bu düzenleme subayları memleketlerine geri gönderilecektir. General Guro bu gibi meselelerin zorluklarının zamanında giderilmesi için doğrudan doğruya Ankara ile görüşmek istediğini belirtmiş ve rica etmiştir.

Guro bu konudaki cevabınızı acilen bildirmenizi arz ve rica ediyor.

2 Mayıs 1921 tarih ve 230 numaralı şifre telgrafla yazılmıştır.

8/5.1921'de Muharib'den gelen şifre aynen arz edilir.

İrtibat Subayı

9.5.1921 tarih ve 4318 numara ile bir sureti Dışişlerine verilmiştir.

Aslına uygundur. 10'da.

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 599
Dosya No : 153
Fihrist No : 62

GNKUR ATASE ARŞIVI

A	1-4282
D	20
F	63

GNKUR
ATASE ARŞIVI
KOL. : İst.H.
KLS. : 599
DOS : 153
FIH. : 63

9.5.37

İkinci Kolordu Kumandanlığına

Şifre

C. 8.5.37 tarih ve 922 numrolu şifreye.

1. Fransızlarla akdedilecek i'tilâfnâmede hudûdumuz dâhilinde kalması lüzumundan bahis buyurulan karyeler mukâbil teklifâtımızda nazar-ı i'tibâra alınmıştır.

İ'tilâfnâmenin cepheye ait kısmının icrâsına kendi erkân-ı harbiyye reisinin ta'yîn edildiği ve tarafımızdan da salâhiyetdâr bir zât ta'yîni hakkında Ceneral Guro tarafından vâki' olan mürâcaata zât-ı devletlerinin salâhiyetdâr bulunduğu cevabı verilmiş bulunduğundan i'tilâfnâmenin akdinden evvel tahliye hakkında doğrudan doğruya cepheye bir mürâcaat vâki' olursa reddedilmeyerek derhal iş'ârını rica ederim.

2. Harekât 9.5.37 tarih ve 145 numroludur.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Reis Vekili
Fevzi

Kapadım / 10 minh
Saat 12.55 evvel

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 599
Dosya No : 153
Fihrist No : 63

Belge No : 2949

9.5.1921

2'nci Kolordu Komutanlığına

Şifre

Cevap: 8.5.1921 tarih ve 922 numaralı şifreye

1. Fransızlarla yapılacak antlaşmada hududumuz içinde kalması gerekli görülen köyler karşı tekliflerimizde dikkate alınmıştır.

Antlaşmanın cepheye ait kısmının uygulanmasına kendi kurmay başkanının tayin edildiği ve tarafımızdan da yetkili bir kişi tayini hakkında General Guro tarafından yapılan başvuruya sizin yetkili olduğunuz cevabı verilmiş bulunduğundan antlaşmanın imzalanmasından önce boşaltma hakkında doğrudan doğruya cepheye bir müracaat yapılırsa reddedilmeyerek hemen bildirilmesini rica ederim.

2. Harekât 9.5.1921 tarih ve 145 numaralıdır.

Genelkurmay Başkan Vekili

Fevzi

Kapadım / 10'da

Saat 12.55

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 599

Dosya No : 153

Fihrist No : 63

Belge No : 2950

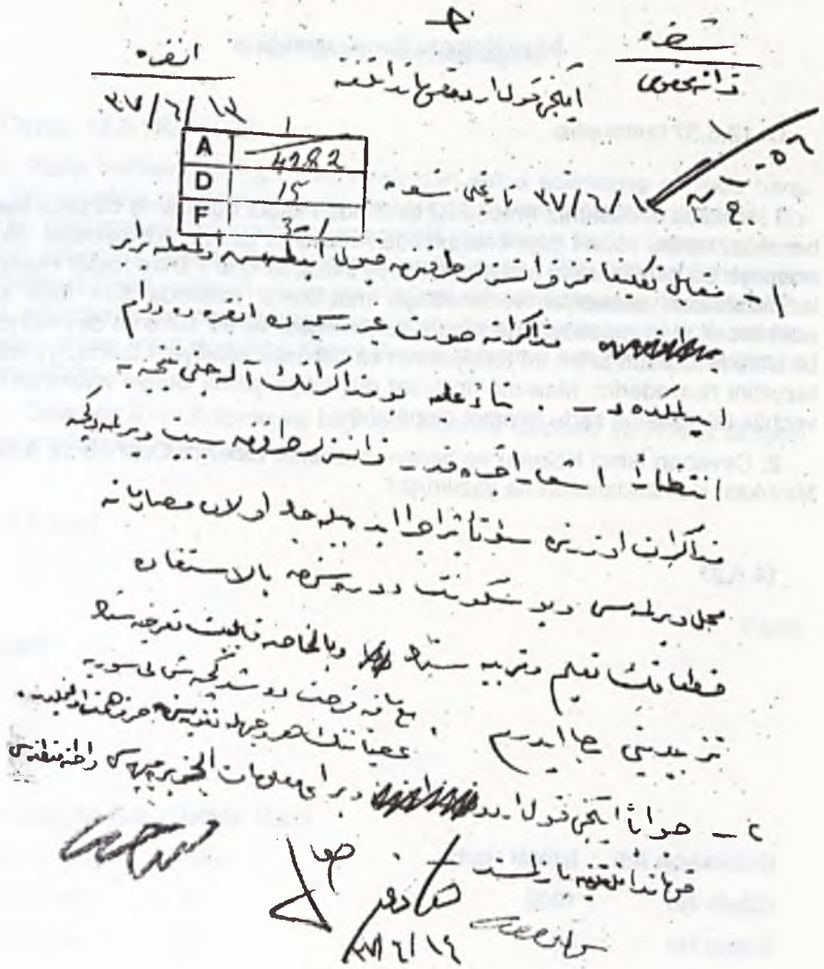

Belge No : 2950

Şifre

Zâta mahsus

Ankara

13.6.37

İkinci Kolordu Kumandanlığına

C. 12.6.37 tarihli şifre

1. Mukâbil teklîfâtımız Fransızlar tarafından kabul edilmemiş olmakla beraber müzâkerâta sûret-i gayr-i resmîyede Ankara'da devam edilmektedir. Binaen-aleyh bu müzâkerâtın alacağı neticeye intizâren iş'ar-ı âhire kadar Fransızlar tarafından sebebiyet verilmedikçe müzâkerât üzerinde su-i tesîr icra edebilecek olan müsâdemâta mahal verilmemesi ve bu sükûnet devresinden bil istifâde kıtaâtın ta'lim ve terbiyesinin ve bilhassa kabiliyet-i taarruziyyesinin tezyidini rica ederim. Maa-mâ-fîh fırsat düşdükçe şimâlî Suriye isyanının her vechile takviyesine sarf-ı himmet olunmalıdır.

2. Cevaben İkinci Kolordu ve beray-ı ma'lûmât Elcezire Cephesi ve Adana Mıntıkası Kumandanlıklarına yazılmıştır.

14.6.37

Fevzi

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1032
Dosya No : 90
Fihrist No : 3-1

Belge No : 2950

Şifre

Kişiye Özel

Ankara

13.6.1921

2'nci Kolordu Komutanlığına

Cevap: 12.6.1921 tarihli şifre

1. Karşı tekliflerimiz Fransızlar tarafından kabul edilmemiş olmakla beraber, görüşmelere gayrî resmi olarak Ankara'da devam edilecektir. Bundan dolayı bu görüşmelerin sonucuna göre sonraki yazışmaya kadar Fransızlar tarafından sebebiyet verilmedikçe görüşmeler üzerinde kötü etki edebilecek olan çatışmalara fırsat verilmemesi ve bu sükûnet devresinden yararlanarak birliklerin eğitimlerini ve özellikle taarruz kabiliyetinin arttırılmasını rica ederim. Bundan dolayı fırsat düştükçe Kuzey Suriye isyanının her şekilde takviyesine çalışılmalıdır.

2. Cevaben 2'nci Kolordu ve bilgi için Elcezire Cephesi ve Adana Bölgesi Komutanlıklarına yazılmıştır.

14.6.1921

Fevzi

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1032
Dosya No : 90
Fihrist No : 3-1

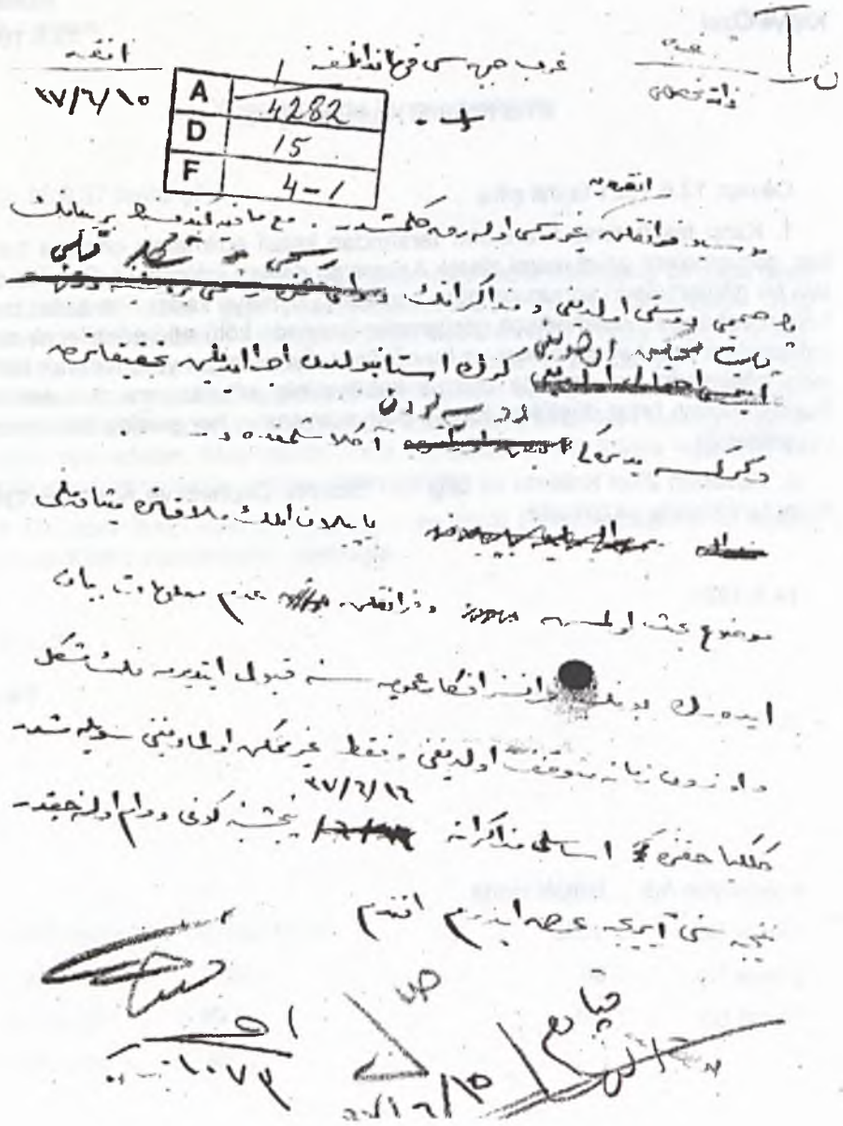

A	4282
D	15
F	4-1

Şifre

Zâta mahsûstur

Ankara

15.6.37

Garb Cephesi Kumandanlığına

Mösyö Franklin Ankara'ya gayr-ı resmî olarak gelmiştir. Maa-mâ-fîh kendisinin Birya'nın pek samîmî dostu olduğu ve müzâkerâtın resmî bir şekle kalbı pek mümkün olduğu gerek İstanbul'dan icra edilen tahkîkâttan ve gerekse burdaki dosyalardan anlaşılmaktadır.

Yapılan ilk mülâkatta Misâk-ı Milli mevzû-ı bahs olmuş ve Franklin adem–i ma'lûmât beyân ederek bunu Fransız efkâr-ı umûmiyyesine kabul ettirmenin müşekkel ve uzun zamana mütevakkıf olduğunu ve fakat gayr-ı mümkün olmadığını söylemiştir. Kilikya hakkında esaslı müzâkerâta 16.6.37 Pençşenbe günü devam olunacakdır. Neticesini ayrıca arz ederim efendim.

Fevzi

Kapadım

15.6.37

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 1032

Dosya No : 90

Fihrist No : 4-1

Belge No : 2951

Şifre — Ankara

Kişiye Özel — 15.6.1921

Batı Cephesi Komutanlığına

Franklin (Bouillon) Ankara'ya gayri resmî olarak gelmiştir. Bununla beraber kendisinin Birya'nın çok samimî dostu olduğu ve görüşmelerin resmiyete dönüşmesinin mümkün olduğu, gerek İstanbul'dan yapılan araştırmadan ve gerekse burdaki dosyalardan anlaşılmaktadır.

Yapılan ilk görüşmede Misâk-ı Millî söz konusu olmuş ve Franklin bu konuda bilgisi olmadığını açıklayarak, bunu Fransız kamuoyuna kabul ettirmenin zor ve uzun zaman alacağını, ancak imkânsız olmadığını söylemiştir. Kilikya hakkında asıl görüşmelere 16.6.1921 Perşembe günü devam edilecektir. Sonucunu ayrıca arz ederim.

Fevzi

Kapadım
15.6.1921

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1032
Dosya No : 90
Fihrist No : 4-1

Belge No : 2952

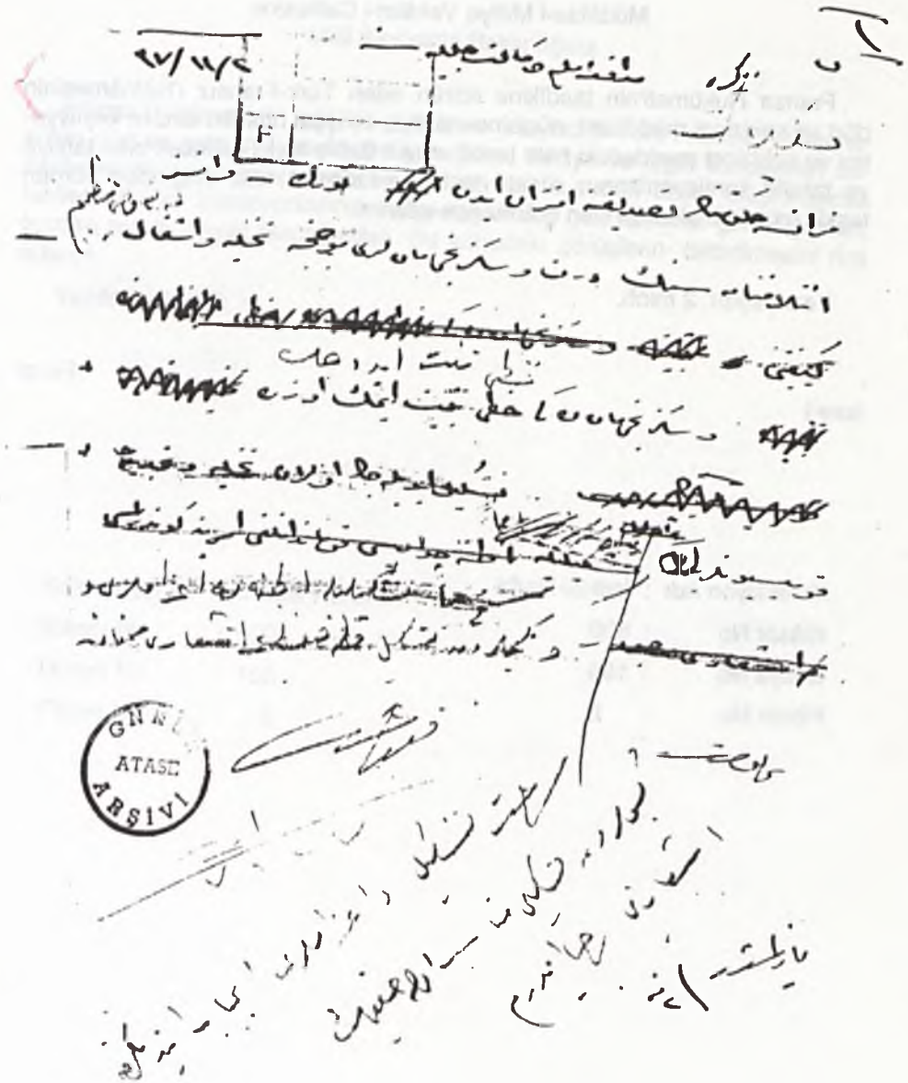

Belge No : 2952

Tezkire

2.11.37

Müdâfaa-i Milliye Vekâlet-i Celîlesine

Fransa Hükûmeti'nin tasdîkine iktirân eden Türk-Fransız i'tilâfnâmesinin dört ve sekizinci maddeleri mûcibince tahliye ve işgal husûsu tanzim keyfiyyetini ve sekizinci maddedeki hattı tesbit etmek üzere teşkil edilecek olan tahliye ve tahdîd komisyonlarının sür'at-i teşkil ve i'zâmları icâb ettiğinden burdan teşkîli münâsib olacağından iş'ârını rica ederim.

Yazılmışdır. 2 minh.

Fevzi

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 600
Dosya No : 156
Fihrist No : 6

Belge No : 2952

2.11.1921

Millî Savunma Bakanlığına

Fransa Hükûmeti'nin kısa bir süre önce onayladığı Türk-Fransız Antlaşması'nın dört ve sekizinci maddeleri gereğince, tahliye ve işgal konusunun düzenlemesini ve sekizinci maddedeki hattı tespit etmek üzere oluşturulacak tahliye ve sınır komisyonlarının hızla oluşturulup gönderilmesi gerektiğinden, burdan teşkili uygun olacağından -bu konudaki görüşlerin- bildirilmesini rica ederim.

Yazılmıştır. 2'de

Fevzi

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 600
Dosya No : 156
Fihrist No : 6

ONKUR ATASE ARŞİVİ

4.11.37

Müdafaa-i Milliye Vekâleti Muamelât-ı Zâtiye
Dairesi Erkân ve Erkân-ı Harbiye Şubesi
2314
Aceledir

Tahdid-i Hudut Heyetine
Hariciyye Vekâletince Niyazi
Bey tayîn edilmiştir.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâset Celîlesine

2.11.37 ve 7027 numrolu tahrirât-ı devletleri cevabıdır:

Fransız î'tilâfnâmesinin dördüncü maddesi mucibince Tahliye ve İşgâl Komisyonuna Mersin ve Havalisi Kumandanı Miralay Şükrü ve sekizinci maddesi mûcibince Tahdid-i Hudut Komisyonuna da Gazi Ayıntab Mıntıkası Kumandanı Miralay Hayri Beylerin ve refâkatlerine de daha ikişer zâbitin ta'yînleri muvâfık görülmüş ve keyfiyet Adana ve Havalisi Kumandanı Muhiddin Paşa Hazretleriyle de böylece takarrür ettirilmiş ve yalnız Tahdid-i Hudut Komisyonunda bulunacak hâriciyye memurunun sür'at-i ta'yinle bil-i'zam isminin ebnâsı da Hâriciyye Vekâlet-i Celîlesine yazılmış olmakla ona göre tebligât-ı mukteziye ifâ edilmek üzere bu sûretin muvâfık olup olamayacağının iş'ar buyurulması ma'rûzdur.

Müdafaa-i Milliye Vekili Namına Müsteşar
Ali Hikmet

Aslına mutabıktır / 5 minh
Yüzbaşı

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 600
Dosya No : 156
Fihrist No : 9

Belge No : 2953

4.11.1921

Millî Savunma Bakanlığı Personel
Dairesi General ve Kurmay Şubesi
2314 Sınır Belirleme Heyetine
İvedi Hâriciye Vekâletince Niyazi
Bey atanmıştır.

Genelkurmay Başkanlığına

2.11.1921 ve 7027 numaralı yazının cevabıdır:

Ankara Antlaşması'nın 4'üncü maddesi gereğince Tahliye ve İşgal Komisyonuna Mersin ve Çevresi Komutanı Albay Şükrü ve 8'inci maddesi gereğince Sınır Belirleme Komisyonuna da Gaziantep Bölgesi Komutanı Albay Hayri Beylerin ve yanlarında da ikişer subayın tayinleri uygun görülmüştür. Durum Adana ve Çevresi Komutanı Muhittin Paşa ile de böyle kararlaştırılmış ve yalnız Sınır Belirleme Komisyonunda bulunacak hariciye memurunun çabucak tayin edilerek gönderilmesi, isminin de Hariciye Vekâletine yazılarak ona göre gerekli tebligat yapılmak üzere bu şeklin uygun olup olamayacağının bildirilmesi arz olunur.

Millî Savunma Bakanı Adına Müsteşar
Ali Hikmet

Aslına uygundur. / 5 de.
Yüzbaşı

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 600
Dosya No : 156
Fihrist No : 9

Belge No : 2954

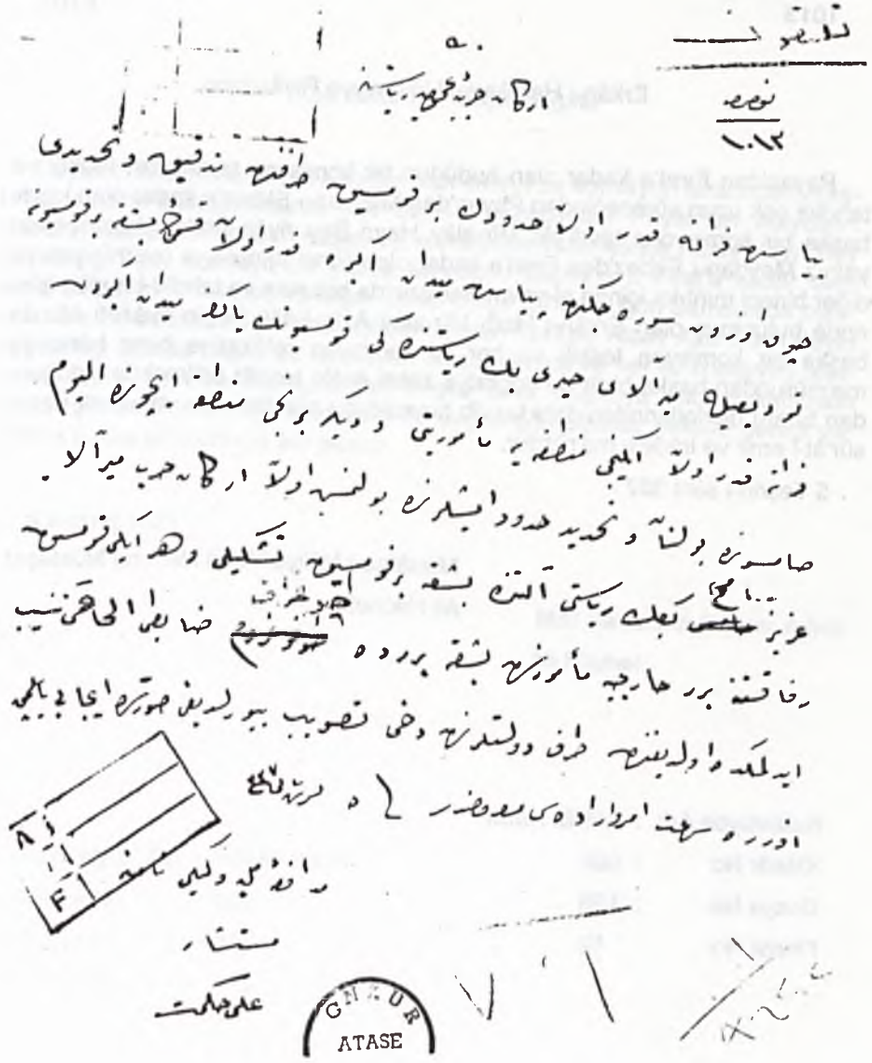

Belge No : 2954

Telefon

Numro

1013

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

Payas'dan Fırat'a kadar olan hudûdun bir komisyon tarafından tedkîk ve tahdîdi çok uzun süreceğinden Payas'dan Meydan-ı Ekbez'e kadar olan kısmı başka bir komisyona tevdi'yle Mîr-alây Hayri Bey riyâsetindeki komisyonun yalnız Meydan-ı Ekbez'den Fırat'a kadar olan ikinci mıntıkaya me'mûriyeti ve diğer birinci mıntıka içinde el-yevm Samsun'da bulunan ve tahdîd-i hudûd işlerinde bulunmuş olan Erkân-ı Harb Mîr-alây Aziz Salih Beyin riyâseti altında başka bir komisyon teşkili ve her iki komisyon refâkatine birer hâriciyye me'mûrundan başka birer de coğrafya zâbiti ilhâkı tensîb edilmekde olduğundan taraf-ı devletlerinden dahi tasvîb buyrulduğu sûrette icâbı yapılmak üzere sür'ât-i emir ve irâdesi ma'rûzdur.

5 Teşrin-i sâni 337

Müdâfaa-i Milliye Vekili Nâmına Müsteşar

Ali Hikmet

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 600

Dosya No : 156

Fihrist No : 12

Belge No : 2954

Telefon

Numara

1013

Genelkurmay Başkanlığına

Payas (Yakacık)'tan Fırat'a kadar olan sınırın bir komisyon tarafından araştırılıp sınırın belirlenmesinin çok uzun süreceğinden Payas'tan Meydan-ı Ekbez'e kadar olan kısmın başka bir komisyona verilmesiyle Albay Hayri Bey başkanlığındaki komisyonun yalnız Meydan-ı Ekbez'den Fırat'a kadar olan ikinci bölgeye memuriyeti ve diğer birinci bölge içinde bugün Samsun'da bulunan ve sınır belirleme işlerinde bulunmuş olan Kurmay Albay Aziz Salih Beyin başkanlığı altında başka bir komisyon oluşturulması ve her iki komisyon refakatine birer hariciye memurundan başka birer coğrafya subayı katılması uygun görülmekte olduğundan sizin de uygun gördüğünüz şekilde gereği yapılmak üzere emirlerinize arz olunur.

5 Kasım 1921

Millî Savunma Bakanı Adına

Ali Hikmet

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 600

Dosya No : 156

Fihrist No : 12

Belge No : 2955

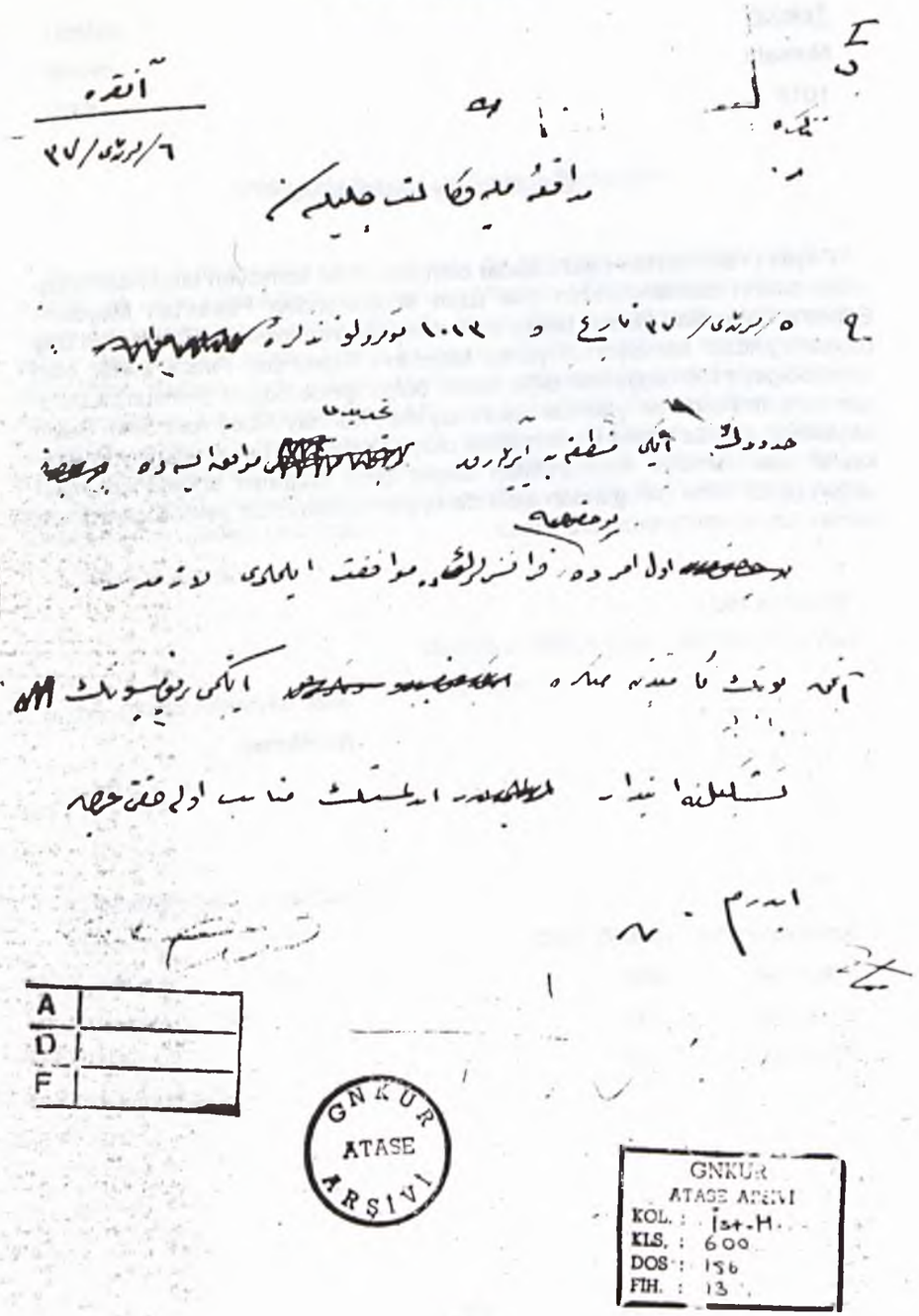

Belge No : 2955

Tezkire

Ankara

6 Teşrin-i sâni 37

Müdâfaa-i Milliye Vekâlet-i Celîlesine

C. 5. Teşrin-i sâni 37 tarih ve 1013 numrolu tezkire:

Hudûdun iki mıntıkaya ayrılarak tahdîdi muvâfık ise de evvel emirde bu husûsa Fransızların da muvâfakat eylemeleri lâzımdır.

Ancak bunun te'mininden sonra ikinci bir komisyonun teşkîline ibtidâr edilmesinin münâsib olacağını arz ederim.

Fevzi

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 600
Dosya No : 156
Fihrist No : 13

Belge No : 2955

Ankara
6 Kasım 1921

Millî Savunma Bakanlığına

Cevap: 5 Kasım 1921 tarih ve 1013 numaralı yazı:

Hududun iki bölgeye ayrılarak sınırların belirlenmesi uygun ise de öncelikle bu hususu Fransızların da kabul etmeleri gerekir.

Ancak bu sağlandıktan sonra ikinci bir komisyonun oluşturulmaya çabucak başlanmasının uygun olacağını arz ederim.

Fevzi

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 600
Dosya No : 156
Fihrist No : 13

C. GAZİANTEP BÖLGESİNDEKİ YAZIŞMALAR

Belge No : 2956

ANGORA
GNKUR
GNAU

Belge No : 2956

27.1.37

Ankara'da Muhterem Büyük Millet Meclisi Riyâset-i Âliyesine

Yetmiş gündür mahsûr olan Ayıntabımızın dâhilindeki on altı bin Müslüman son dakikada mevâd-ı gıdaiyeden mahrûm kalarak, köpek etlerini bile yemekte oldukları Ayıntab Hey'et-i Merkeziyesinin şifreli beyannâmesinden anlaşılmıştır. Bu hey'et askeriyemizin yıldırım sür'atiyle muhâsarayı ref' etmediği takdirde namuslu Ayıntablıların ruhlarına fatiha okutacağı ve binlerce kadına veya ki kızlarımızın namusiyeti ve iffetlerini (okunamadı) vahşilerinin ruhiyâtına tecâvüz olacağını arz-ı ihbâr ederiz.

Ayıntab Hey'et-i Merkeziyesinden	Ayıntab Ticaret Odası Reisi	Ayıntab Müderrisi Edib
Ahmet Muhtar	Mehmet Nuri	Ayıntablı Kahdazade,
	Ayıntablı Kale	Ali Kemal,
	Ağazade Mustafa	

Meclis Riyâseti

İcra Vekilleri Riyâsetine

28.1.337

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

28.1.337

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 599

Dosya No : 153

Fihrist No : 1

Belge No : 2956

27.1.1921

Ankara'da Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Yetmiş gündür kuşatma altında olan Antep'imizin içindeki 16.000 Müslüman son dakikada gıda maddesinden mahrum kalarak köpek eti bile yedikleri, Antep Merkez Heyetinin şifreli beyannamesinden anlaşılmıştır. Bu heyet, askerlerimizin yıldırım hızıyla kuşatmayı kaldırmadığı takdirde, Anteplilerin ruhuna fatiha okutacağını ve binlerce kadın ve özellikle kızlarımızın namus ve iffetlerinin vahşice tecavüze uğrayacağını arz eder.

Ayıntab Hey'et-i Merkeziyesinden	Ayıntab Ticaret Odası Reisi	Ayıntab Müderrisi Edib
Ahmet Muhtar	Mehmet Nuri	Ayıntablı Kahdazade,
	Ayıntablı Kale	Ali Kemal,
	Ağazade Mustafa	

Meclis Başkanı

Bakanlar Kurulu Başkanlığına

28.1.1921

Genelkurmay Başkanlığına

28.1.1921

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 599

Dosya No : 153

Fihrist No : 1

GNKUR
ATASE
ARSIVI

1-4282
20
27

GNKUR
ATASE ARŞIVI
KOL. : İst.H.
KLS. : 599

GNKUR
ATASE
ARSIVI

GNKUR
ATASE ARŞIVI
KOL. : İst.H.
KLS. : 599
DOS : 153
FIH. : 27

Belge No : 2957

Maraş

9 / 10.3.37

Zâta mahsûstur.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

1. (Bir kelime noksandır) günkü harp raporu ile de arz olunduğu vechle düşmanın Osmaniye mıntıkasında şimâlden, cenûbdan icrâ etmekte olduğu harekât Fransızların Sevr Muâhedesi'yle mev'ud arâziyi işgâl etmek ve millî hudûdlarımızı tanımamak gibi bir gaye ta'kîb etmekte olduğu ve şarkî Fırat sahili içinde Adana işgâlinin bir rehine olarak kabul ve iddiası pek mümkün addolunmaktadır.

Londra Konferansı sırasında Fransızların bu tarz hareketlerinin (şifre) nazariyyesince nazar-ı dikkate alınması muvâfık olacağı mütâlaasındayım.

2. Düşmanın bu işgâl harekâtına karşı halen teşkîl ile iştigâl etmekte olan 9'uncu Fırkadan kuvvet tefrîk edilmesini muvâfık görmediğimden düşman harekâtını tahdîd etse dahi o mıntıkada bulunan nizâmiye ve mahallî kuvvetlerle idare etmeğe çalışacağım, bu sûretle Londra Konferansı amâl-i milliyemize muvâfık bir tarzda hall olunamadığı takdirde dahi ta'lim ve terbiye ve teşkilât için kazanılacak zaman zarfında ihzâr edilen kuvvetlerimizle hudûd-ı millîyemizin her zaman için istihsâli mümkün olabileceği ve harekât-ı kat'iyye zamanına kadar düşmanın yeni mıntıkasında yayılmasının hem siyâseten ve hem kuvvetlerini dağıtmış olmak hasebiyle askerlikçe kendi aleyhlerinde olacağı kanâatinde bulunduğum ma'rûzdur.

2.K.K

Selahaddin Adil

Mütâlaarıyla aynı fikirde olduğumuza

dair cevap verelim.

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 599

Dosya No : 153

Fihrist No : 27

Belge No : 2957

Maraş

9 / 10.3.1921

Kişiye Özel

Genelkurmay Başkanlığına

1. (Bir kelime eksiktir) günkü harp raporu ile de arz edildiği gibi düşmanın Osmaniye bölgesinde kuzeyden, güneyden yapmakta olduğu harekât Fransızların Sevr Antlaşması'yla vadedilmiş toprakları işgal etmek ve millî sınırlarımızı tanımamak gibi bir amaç gütmekte olduğu ve kuzey Fırat kıyıları içinde Adana işgalinin bir rehine olarak kabul ve iddia edilmesi pek mümkün sayılmaktadır.

Londra Konferansı sırasında Fransızların bu tarzdaki hareketlerinin (şifre) görüşüne göre dikkate alınmasının uygun olacağı kanısındayım.

2. Düşmanın bu işgal harekâtına karşı halen kurulmasıyla uğraşılan 9'uncu Tümenden kuvvet ayrılmasını uygun görmediğimden düşman harekâtını sınırlandırsa da o bölgede bulunan düzenli ve mahallî kuvvetlerle idare etmeye çalışacağım. Bu şekilde Londra Konferansı millî amaçlarımıza uygun bir şekilde sonuçlanmadığı takdirde bile eğitim ve teşkilât için kazanılacak zaman içerisinde hazırlanan kuvvetlerimizle millî sınırlarımızın her zaman için korunmasının mümkün olabileceği ve kesin harekât zamanına kadar düşmanın yeni bölgesinde yayılmasının hem siyaseten ve hem kuvvetlerini dağıtmış olması dolayısıyla askerlikçe kendi aleyhlerinde olacağı kanısında olduğumu arz ederim.

2'nci Kolordu Komutanı

Selahaddin Adil

Görüşleriyle aynı fikirde olduğumuza

dair cevap verelim.

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 599

Dosya No : 153

Fihrist No : 27

GNKUR
ATASE ARŞİVİ

GNKUR
ATASE
ARŞİVİ

A	4282
D	23
F	1-64

GNKUR
ATASE ARŞİV
KOL. : İst.H.
KIS. : 1032
DOS : 88
FIH. : 1-64

Maraş
23.6.37

Harp raporu.

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

Osmaniye mıntıkasında vaz'iyette tebeddül yoktur. 22/23.6.37 gecesi Ma'mure'deki düşman on dakika kadar maksatsız piyade ateşi yapmıştır.

2. Hat bozuk olduğundan fırkadan rapor alınmamıştır. 23 Haziran 37

2.K.K. Selahaddin

Numro
1472

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1032
Dosya No : 88
Fihrist No : 1 - 64

Belge No : 2958

Harp raporu

Maraş
23.6.1921

Genelkurmay Başkanlığına

Osmaniye bölgesinde durumda değişiklik yoktur. 22/23.6.1921 gecesi Ma'mure'deki düşman 10 dakika kadar maksatsız piyade ateşi yapmıştır.

2. Hat bozuk olduğundan tümenden rapor alınamamıştır.

23 Haziran 1921

2'nci Kolordu Komutanı
Selahaddin

Numara
1472

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1032
Dosya No : 88
Fihrist No : 1 - 64

Belge No : 2959

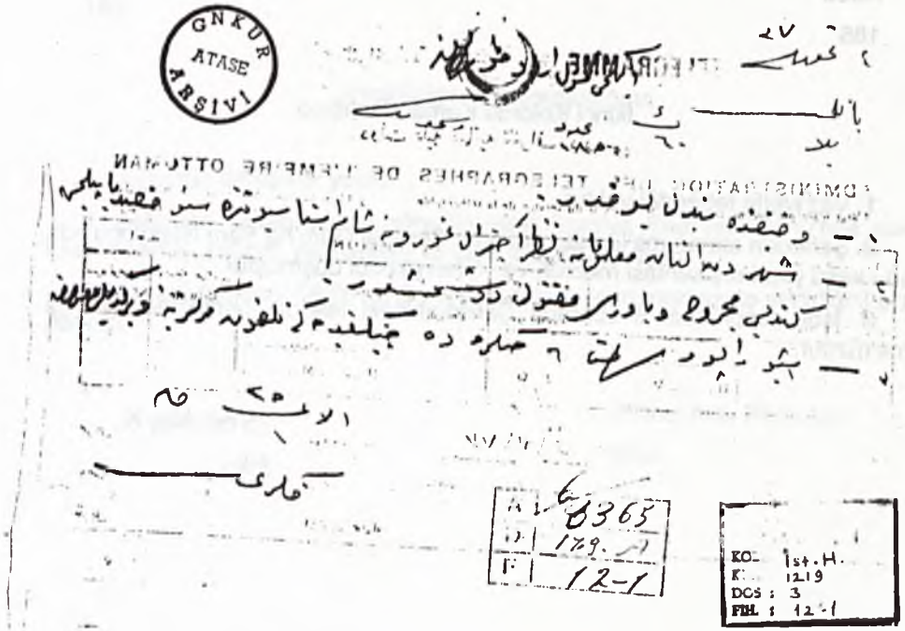

Belge No : 2959

4 Temmuz 37

Ballı

Bilâ

Aded

185

İkinci Kolordu Kumandanlığına

1. Vaz'iyette tebeddül yoktur.

2. Şehirden alınan ma'lûmata nazaran Ceneral Guro'na Şam İstasyonu'nda sû-i kasd yapılmış kendisi mecrûh ve yâveri maktûl düşmüştür.

3. İşbu rapor saat 6 sonrada Çenikkab'daki telefon merkezine verildiği ma'rûzdur.

25 nci Alay K.

Fikri

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 1219

Dosya No : 3

Fihrist No : 12 - 1

Belge No : 2959

4 Temmuz 1921

Ballı

Sayısız

Adet

185

2'nci Kolordu Komutanlığına

1. Durumda değişiklik yoktur.

2. Şehirden alınan bilgiye göre General Guro'ya Şam İstasyonu'nda suikast yapılmış, kendisi yaralanmış ve emir subayı ölmüştür.

3. Bu raporun saat 18.00'de Çenikkab'daki telefon merkezine verildiğini arz ederim.

25'inci Alay Komutanı

Fikri

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 1219

Dosya No : 3

Fihrist No : 12 - 1

Belge No : 2960

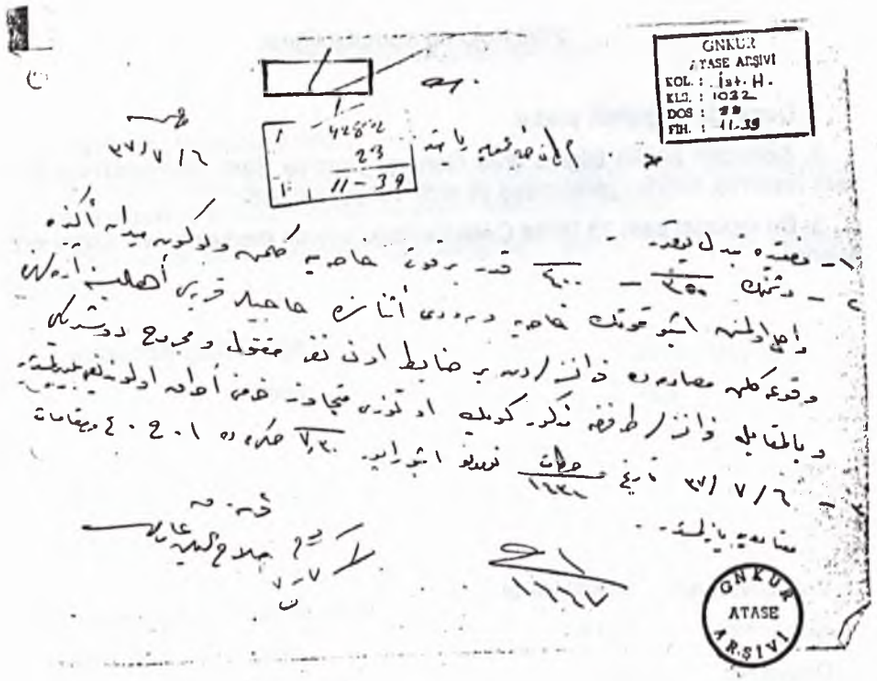

Belge No : 2960

Maraş

6.7.37

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

1. Vaz'iyette tebeddül yoktur.

2. Düşmanın 350-400 kadar bir kuvveti Hassa'ya gelmiş ve bugün Meydan-ı Ekbez'e vâsıl olmuş işbu kuvvetin Hassa'ya vürûdu esnâsında Hacılar karyesi ahâlisine aralarında vuku'a gelen müsâdemede Fransızlardan bir zâbit on nefer maktûl ve mecrûh düştüğü ve bil-mukâbele Fransızlar tarafından mezkûr köyün otuzu mütecâviz harmanı ihrâk olunduğu bildirilmiştir.

3. 6.7.37 tarih ve harekât 1631 numrolu işbu rapor 7.30 sonrada E.H.U. ve makâmât-ı mu'tâdeye yazılmıştır.

2.K.K.

Selahaddin Adil

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 1032

Dosya No : 88

Fihrist No : 11 - 39

Belge No : 2960

Maraş

6.7.1921

Genelkurmay Başkanlığına

1. Durumda değişiklik yoktur.

2. Düşmanın 350-400 kadar bir kuvveti Hassa'ya gelmiş ve bugün Meydan-ı Ekbez'e ulaşmış, bu kuvvetin Hassa'ya gelişi sırasında Hacılar Köyü halkı ile aralarında meydana gelen çarpışmada Fransızlardan bir subayın ve 10 erin öldüğü ve yaralandığı, karşılık olarak Fransızlar tarafından bu köyün 30'u aşkın harmanının yakıldığı bildirilmiştir.

3. 6.7.1921 tarih ve harekât 1631 numaralı işbu rapor 19.30 sonrada Genelkurmay ve diğer makamlara yazılmıştır.

2'nci Kolordu Komutanı

Selahaddin Adil

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1032
Dosya No : 88
Fihrist No : 11 - 39

Belge No : 2961

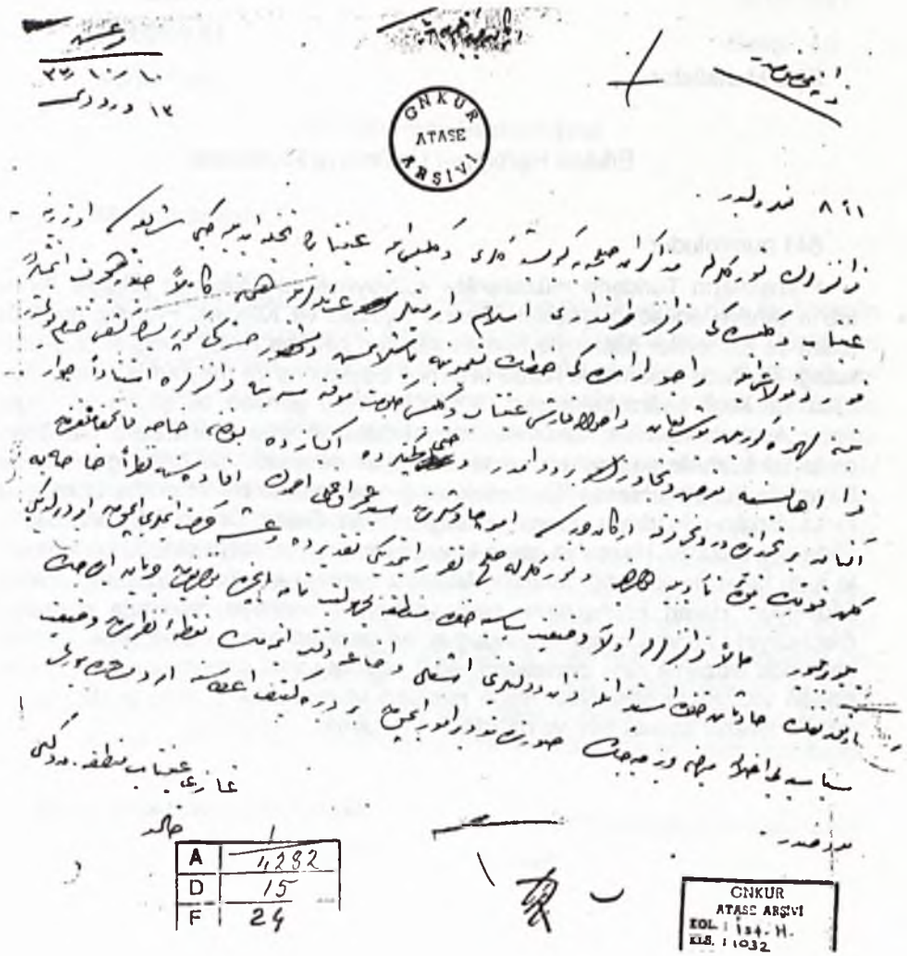

Belge No : 2961

Maraş
10.10.37
13 vürûdu

Zâta Mahsûstur

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

841 numroludur.

Fransızların Türklerle müzakerât-ı sulhiyyeye giriştikleri ve Kilis ile Ayıntab'ın tahliye edileceği şâyiası üzerine Ayıntab ve Kilis'teki Fransız taraftarı İslâm ve Ermeniler aileleriyle hemen kâmilen cenûba hicret etmişlerdir. Kurdkulağı ile Racu arasındaki hattın ta'mîrine başlanmış ve meşhûr Haşraki Köprüsü'nün keşfi hitâm bulmuştur. Bütün lehimize görülen bu şâyiat ve usûle karşı Ayıntab ve Kilis hükûmet-i muvakkatesine yine Fransızlara istinâden civâr kurâ ahâlisine taarruz ve tecâvüz ber devamdır ve hatta geçenlerde Ekyaz'da bulunan Hassa Kaim-makamlığından alınan bir tahrîrâtta Dördüncü Fırka Erkân-ı Harbiyyesi emir çavuşlarından Seyid Ömer Oğlu Ahmed'in ifâdesine nazaran Hassa'ya gelen kuvvetin kuvve-i te'dibiye olduğu ve Türklerle sulh takarrûr etmediği takdirde Maraş'a hareket etmeleri için emir verildiği bildiriliyor. Halen Fransızlarla olan vaz'iyyet-i siyâsîye hakkında mıntıka-i meçhûliyet-i tamme içinde bulunduğundan cereyan edecek ufak tefek hadisât hakkında istizânla zât-ı devletlerini işgâl ve izâa-i vakt etmemek nokta-i nazarından vaz'iyyet-i siyâsîyeyi ihlâle meydan vermeyecek sûrette tevdir-i umur için bir direktif itâsına emr ve müsâade buyrulması ma'rûzdur.

Gazi Ayıntap Mıntıka K. Vekili
Halid

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1032
Dosya No : 90
Fihrist No : 24

Belge No : 2961

Maraş
10.10.1921
Gelişi : 13

Kişiye Özel

Genelkurmay Başkanlığına

841 numaralıdır.

Fransızların Türklerle barış görüşmelerine giriştikleri ve Kilis ile Antep'in boşaltılacağı söylentileri üzerine Antep ve Kilis'teki Fransız taraftarı Müslüman ve Ermeniler aileleriyle hemen hepsi güneye göç etmişlerdir. Kurtkulağı ile Racu arasındaki hattın tamirine başlanmış ve meşhur Haşraki Köprüsü'nün keşfi tamamlanmıştır. Hepsi lehimize görülen bu söylentilere ve düzene karşı Antep ve Kilis geçici hükûmetine yine Fransızlara dayanarak civar köylerdeki halka taarruz ve saldırı devam etmekte ve hatta geçenlerde Ekyaz'da bulunan Hassa Kaymakamlığından alınan bir yazıda 4'üncü Tümen kurmay emir çavuşlarından Seyit Ömer Oğlu Ahmet'in anlattığına göre Hassa'ya gelen kuvvetin gözdağı kuvveti olduğu ve Türklerle barış yapılmadığı takdirde Maraş'a hareket etmeleri için emir verildiği bildiriliyor. Halen Fransızlarla olan siyasî durum hakkında tamamen belirsiz bölge içinde bulunduğundan meydana gelecek ufak tefek olaylar hakkında soru sorarak sizi uğraştırmamak ve vakit kaybettirmemek açısından siyasî durumu ihlâle meydan vermeyecek şekilde işlerin idaresi için bir direktif verilmesine emir ve müsaade edilmesi arz olunur.

Gaziantep Bölge Komutan Vekili
Halit

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1032
Dosya No : 90
Fihrist No : 24

غيابه
٢٧/١٢/٢٩

غازي
غيابه منطقه‌سي ده .

١ — مبلغ تعليمات دائره‌سنده ٢٧/١٢/١٨ ده
ميسيس و ٢٧/١٢/٢٢ ده جيهان و ويسيه
بلا حادثه اشغال ايدلديكي الاي ٢٣ قيتالنغ
٢٧/١٢/٢٤ تاريخلي ايورنه عطف در .
٢ — ٢٧/١٢/٢٤ كونى ساعت ١,٣٠ صوكره و بموجب
تعليمات عثمانيه‌نك اشغال ايدلديكي و
(ك ب ر ؟ ا د ه) يازيلديغي (ا ظ ا ل ب ى ى)
ايله عثمانيه‌يه طرفندن قربانلر ذبح ايدلديكي
و آلاي بيكاجه مستقبلينك آلقشلرى آراسنده قصبه‌يه داخل اولدقلرى .
٣ — عثمانيه‌دن هيچ بر طرفه تلغراف اولديغندن
اشبو ايورلك هاروتيه‌دن يازيلديغى
معروضدر .

٢٧/١٢/٢٤ الاي ٥٩ ده .
ع . رضا

A	86
D	3
F	47-2

GNKUR
ATASE ARŞİVİ
KOL. : İst. H.
KLS. : 1569
DOS : 3
FİH. : 47-2

GNKUR ATASE ARŞİVİ

Ayıntab
29.12.37

Bağçe

Bilâ

Gazi Ayıntab Mıntıkası K.

1. Mübellig-i ta'lîmât dairesinde 18.12.37'de Misis ve 23.12.37'de Ceyhan ve Veysiye bilâ-hâdise işgâl edildiği 23'üncü Alay Kumandanlığının 24.12.37 tarihli raporuna atfendir.

2. 24.12.37 günü saat 1.30 sonrada ber mûcib-i ta'lîmât Osmaniye'nin işgâl edildiği ve (şifre) Yardak (şifre) ile Osmaniyeliler tarafından kurbanlar zâyi' edildiği ve alayın binlerce müstakbilinin alkışlar arasında kasabaya dâhil olduğu.

3. Osmaniye'den hiçbir tarafa telgraf olmadığından işbu raporun Haruniye'den yazıldığı ma'rûzdur.

24.12.37

59 ncu Alay K.
A.Rıza

Ş.1/29 minh.

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1569
Dosya No : 3
Fihrist No : 47-2

Belge No : 2962

Antep
29.12.1921

Bahçe
Sayısız

Gaziantep Bölgesi Komutanlığına

1. Verilen talimat çerçevesinde 18.12.1921'de Misis ve 23.12.1921'de Ceyhan ve Veysiye'nin olaysız teslim alındığı 23'üncü Alay Komutanlığının 24.12.1921 tarihli raporundan anlaşılmaktadır.

2. 24.12.1921 günü saat 13.30'da talimat gereğince Osmaniye'nin teslim alındığı ve (şifre) Yardak (şifre) Osmaniyeliler tarafından kurbanlar kesildiği ve alayı karşılayan binlerce kişinin alkışları arasında kasabaya girdiği.

3. Osmaniye'den hiçbir tarafa telgraf olmadığından bu raporun Haruniye'den yazıldığı arz olunur.

24.12.1921

59'uncu Alay Komutanı
A.Rıza

Şube 1/29'da

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1569
Dosya No : 3
Fihrist No : 47-2

D. ADANA BÖLGESİNDEKİ YAZIŞMALAR

Belge No : 2963

ATASE ARŞİVİ
KOL. : 154-H.

پوزانتی

ارصاد جمعیت ریاستی

۲۲-۶-۲۷ تاریخ و ۷۰۰ نومرولو اوقیانوس ایوری .

۱- منطقه ده سکونت وارد .

۲- دشمن طیاره سی تیاره سی تیدوقوه بایلو اوزرین دولاشدوقیفکه مرسینه عودت ایتمشدر .

۳- خوانتی لی مرسینه اتکلیز قایقی جوارین کی طولاشیور کنده طوغری الی مولی اتلاعت ایتمشدر .

۴- مرسینه لیمانی تحصین کمیسی موجوددر .

۲۲/ حزیران ۲۷

منطقه

A 4282
U 23
F 1-61

GNKUR ATASE ARŞİVİ

GNKUR
ATASE ARŞİVİ
KOL. : 154-H.
KLS. : 1032
DOS. : 88
FİL. : 1-61

Belge No : 2963

Pozantı

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

22.6.37 tarih ve 755 numrolu akşam raporu.

1. Mıntıkada sükûnet vardır.

2. Düşman tayyaresi Ziyarettepe ve Karayayla üzerinde dolaştıktan sonra Mersin'e avdet etmiştir.

3. Fransızlar Mersin'de İngiliz fabrikası civârındaki toplarıyla denize doğru 50 mermi endâht etmiştir.

4. Mersin Limanı'nda bir nakliyye gemisi mevcûddur.

22 Haziran 37

Mıntıka K.

Salim

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1032
Dosya No : 88
Fihrist No : 1-61

Belge No : 2963

Pozantı

Genelkurmay Başkanlığına

22.6.1921 tarih ve 755 numaralı akşam raporu.

1. Bölgede sükûnet vardır.

2. Düşman uçağı Ziyarettepe ve Karayayla üzerinde dolaştıktan sonra Mersin'e geri dönmüştür.

3. Fransızlar Mersin'de İngiliz fabrikası civarındaki toplarıyla denize doğru 50 mermi atmıştır.

4. Mersin Limanı'nda bir nakliye gemisi mevcuttur.

22 Haziran 1921

(Adana) Bölge Komutanı

Salim

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1032
Dosya No : 88
Fihrist No : 1-61

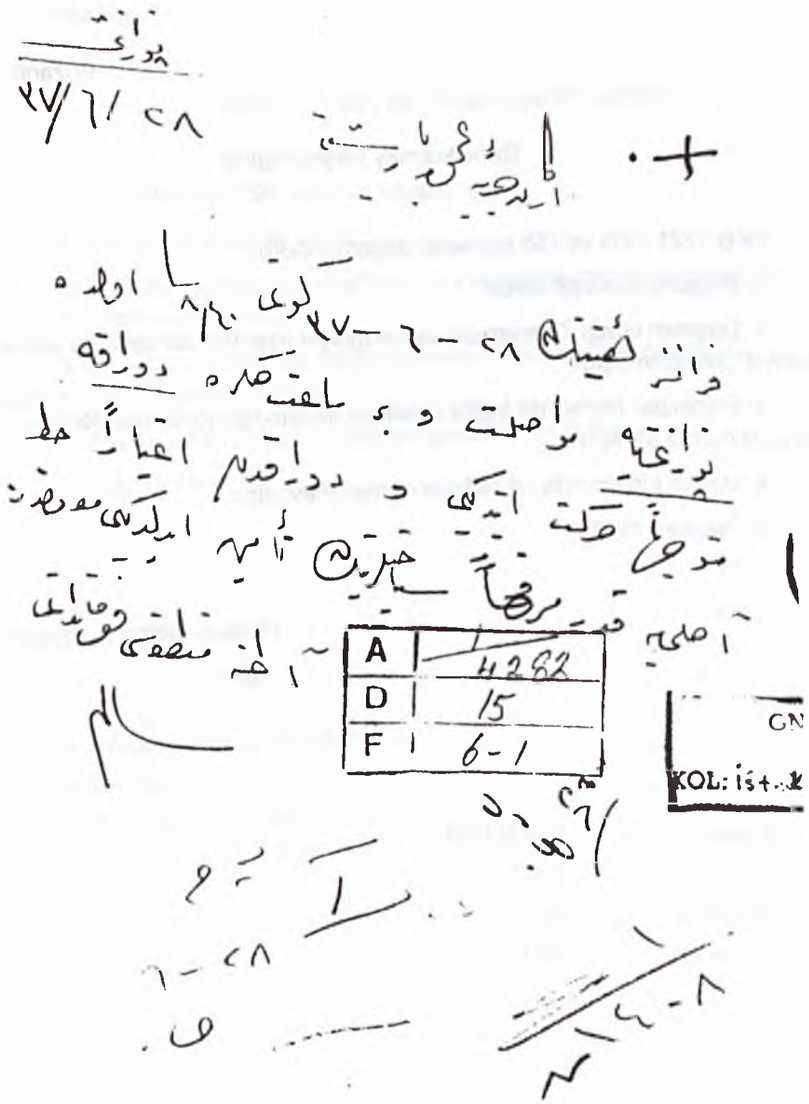

A	4282
D	15
F	6-1

GN
KOL: İst...

Pozantı
28.6.37

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

Fransz Hey'eti'nin 28.6.37 günü saat 8.40 evvelde Pozantı'ya muvâsalat ve bir saat sonra Durak'a müteveccihen hareket ettiği ve Durak'tan i'tibâren hatt-ı asliyye kadar müreffehen seyahatlerinin te'mîn edildiği ma'rûzdur.

Adana Mıntıkası Kumandanı
Salim

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1032
Dosya No : 90
Fihrist No : 6-1

Belge No : 2964

Pozantı

28.6.1921

Genelkurmay Başkanlığına

Fransız Heyeti'nin 28.6.1921 günü saat 08.40'ta Pozantı'ya vardığı ve bir saat sonra Durak'a doğru hareket ettiği ve Durak'tan itibaren asıl hatta kadar rahatça yolculuk etmelerinin sağlandığı arz olunur.

Adana Bölge Komutanı

Salim

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1032
Dosya No : 90
Fihrist No : 6-1

Belge No : 2965

GNKUR ATASE ARŞİVİ

A
D

GN
ATAS
KOL. :

Belge No : 2965

Pozantı

7.11.37

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

1. 4.11.37'de Fransızların talimgâhında bulunan top ve mühimmâtlarını yeni istasyona nakl ve Taşköprü ve civârındaki siperlerini tahrîb etmekde ve telefon hatlarını toplatmakda ve Ermenilerin birçoğunun dükkânlarını satmakda oldukları.

2. Rum ve Ermeni polisleri ile kendilerinden korkan bazı İslâmlar muhafazaları için Ceneral Dö Kebu'ya mürâcaat etmişlerse de şerâit-i sulhiyye de biz sizin muhafazanızı temin ettik ve 5.11.37'de tekrar Ermeni kilisâsında içtima ederek muhâfazaları için İngiltere ve Amerika'ya telgraf çektikleri ve içtimâlarının uzun süreceği anlaşılmakla Fransızlar tarafından dağıtıldıkları beray-ı ma'lûmat ma'rûzdur.

Aslına mutâbıktır.

8 minh

Adana Mıntıkası K.

Salim Cevad

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 600
Dosya No : 156
Fihrist No : 14

Belge No : 2965

Pozantı

7.11.1921

Genelkurmay Başkanlığına

1. 4.11.1921'de Fransızların eğitim alanında bulunan top ve mühimmatlarını yeni istasyona nakil ve Taşköprü ve civarındaki siperlerini tahrip etmekte ve telefon hatlarını toplatmakta, Ermenilerin birçoğunun dükkânlarını satmakta oldukları,

2. Rum ve Ermeni polisleri ile kendilerinden korkan bazı Müslümanlar korunmaları için General Dö Kebu'ya başvurmuşlarsa da "barış şartlarında, biz sizin korunmanızı sağladık" -şeklinde cevap almışlar- ve 5.11.1921'de tekrar Ermeni kilisesinde toplanarak korunmaları için İngiltere ve Amerika'ya telgraf çektikleri ve toplantılarının uzun süreceği anlaşılmakla Fransızlar tarafından dağıtıldıkları bilgi için arz edilir.

Aslına uygundur.

8'de

Adana Mıntıkası Komutanı

Salim Cevad

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 600
Dosya No : 156
Fihrist No : 14

ONKUR ATASE ARŞİVİ
A 1-4282
D 36
F 16

Pozantı

10.11.37

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

Madde

1. Fransızlar Kireçocağı civârındaki tel örgülerini toplamış Nail harbinde bulunan ağırlıklarını Yenice'ye naklederek ahâliye yirmi güne kadar gideceklerini söylemişlerdir.

2. Ziyarettepe'de bulunan ağırlıklarını elli altmış araba ile nakletmişler ve toplarını çekmişlerdir.

3. Bugün Kahyaoğlu ve Kilecikocağı civârında bomba ve top endâhtı yapılmıştır. Kurdtepe'deki mahâll-i mahfûzlardan bir kısmını tahrîb ettikleri ve dört Ermeni eşkıyânın bağlar arasında otuz yolcuyu soyarak üçünü şehîd ettikleri ve Yunan teb'alı Rumların Mersin'den gitmekte oldukları istihbârata atfen ma'rûzdur.

Hâriciyeye yazalım.

Adana Mıntıkası K.

Salim

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 600
Dosya No : 156
Fihrist No : 16

Belge No : 2966

Pozantı

10.11.1921

Genelkurmay Başkanlığına

Madde

1. Fransızlar Kireçocağı civarındaki tel örgülerini toplamış, Nail savaşında bulunan ağırlıklarını Yenice'ye naklederek halka 20 güne kadar gideceklerini söylemişlerdir.

2. Ziyarettepe'de bulunan ağırlıklarını 50-60 araba ile nakletmişler ve toplarını çekmişlerdir.

3. Bugün Kahyaoğlu ve Kilecikocağı civarında bomba ve top atışı yapılmıştır. Kurdtepe'de korunma altındaki yerlerden bir kısmını yıkıp döktükleri ve dört Ermeni eşkıyanın bağlar arasında 30 yolcuyu soyarak üçünü şehit ettikleri ve Yunan uyruklu Rumların Mersin'den gitmekte oldukları alınan istihbarata göre arz olunur.

Hariciyeye yazalım.

Adana Bölgesi Komutanı

Salim

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 600

Dosya No : 156

Fihrist No : 16

Belge No : 2967

Maraş

17.11.37

Pozantı

Şifre mahlûlü

876

Maraş'da Ayıntab Mıntıkası K. Vekâletine

1. Adana havâlîsi karargâhı 17.11.37 sabahı Pozantı'dan Kelebek'e hareket edecek ve iş'âr-ı ahîre kadar Kelebek'te kalacaktır.

2. Adana Mıntıka Kumandanlığı lağvedilerek Karargâh-ı Mersin Mıntıka Kumandanlığı teşekkül etmiş ve kumandanlık vekâletine Topçu Kaim-makamı İsmail Bey ta'yîn edilmiştir. Mersin Mıntıka Kumandanlığı Karargâhı şimdilik Pozantı'da bulunacaktır.

3. Tahliye ve tahdîd-i hudûd mesâîsi hitâm buluncaya kadar Mersin ve Ayıntab Mıntıka Kumandanlıkları Vekâletinde bulunan İsmail ve Talat Beyler vazîfeye devam edeceklerdir.

4. Her günkü harp raporları ve muhâberât-ı sâire Kelebek'te Havali Kumandanlığına gönderilecektir.

5. Mersin ve Ayıntab Mıntıka Kumandanlığına yazılmıştır.

17 Teşrin-i sâni 37

Adana ve Havâlîsi K.

Mirliva Muhiddin

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1569
Dosya No : 3
Fihrist No : 4-1

Belge No : 2967

Maraş

17.11.1921

Pozantı

Şifre çözümü

876

Maraş'ta Antep Bölgesi Komutanlığı Vekâletine

1. Adana ve çevresi karargâhı 17.11.1921 sabahı Pozantı'dan Kelebek'e hareket edecek ve sonraki yazışmaya kadar Kelebek'te kalacaktır.

2. Adana Bölge Komutanlığı lağvedilerek Mersin Bölge Komutanlığı Karargâhı kurulmuş ve komutanlık vekâletine Topçu Yarbay İsmail Bey tayin edilmiştir. Mersin Bölge Komutanlığı Karargâhı şimdilik Pozantı'da bulunacaktır.

3. Tahliye ve sınır belirleme çalışması son buluncaya kadar Mersin ve Antep Bölge Komutanlıkları Vekâletinde bulunan İsmail ve Talat Beyler göreve devam edeceklerdir.

4. Her günkü harp raporları ve diğer yazışmalar Kelebek'te Adana ve Çevresi Komutanlığına gönderilecektir.

5. Mersin ve Ayıntab Mıntıka Komutanlığına yazılmıştr.

17 Kasım 1921

Adana ve Çevresi Komutanı

Tuğgeneral Muhiddin

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1569
Dosya No : 3
Fihrist No : 4-1

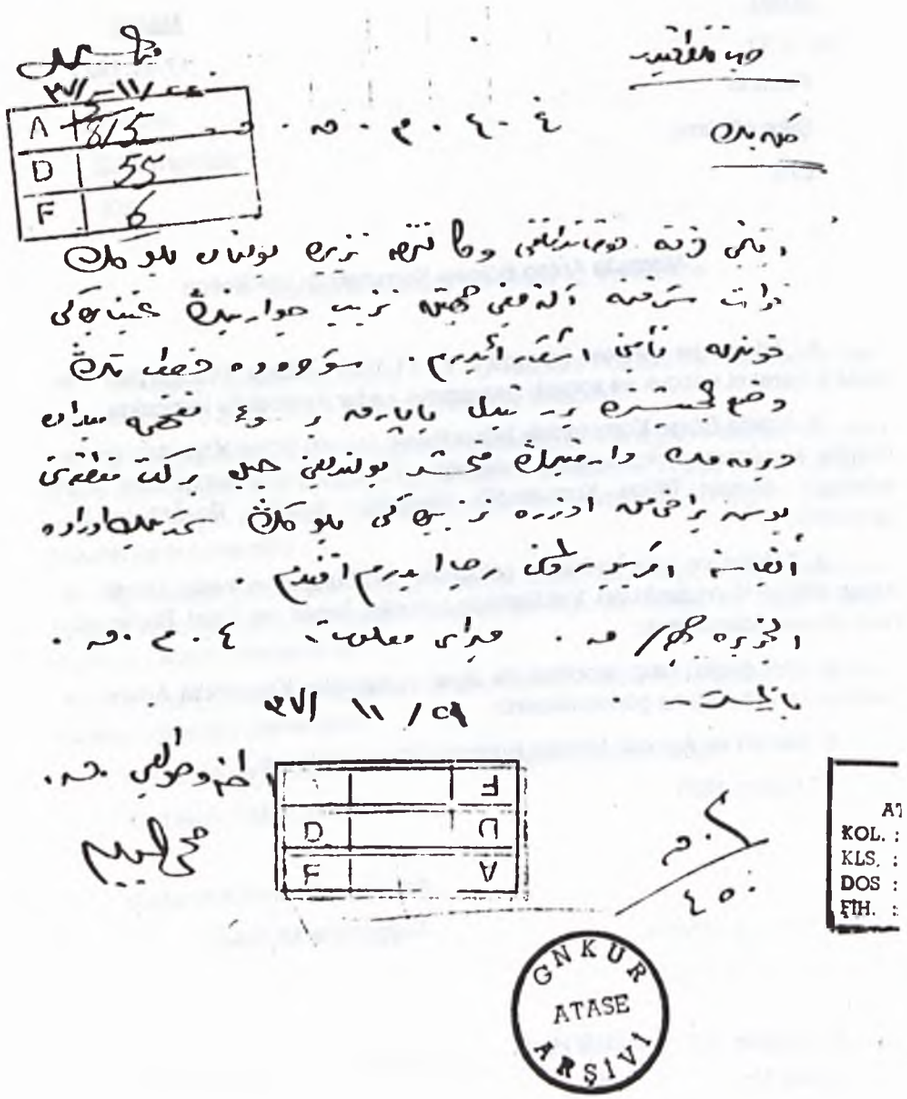

Harp telgrafıdır.

Kelebek

Maraş

22.11.37

G.A.M.K.

İkinci Fırka Kumandanlığı Vekâletinden Nizip'te bulunan bölüğün Fırat şarkına alınacağı cîhetle Nizip civârının Ayıntab'daki kuvvetlerle te'mîni iş'âr ederim. Şu sırada kıtaâtın vaz'ül-ceyşinde birer tebeddül yaparak bir su-i te-fehhüme meydan vermemek ve Ermenilerin mütehaşşid bulunduğu Cebel-i Bereket mıntıkasını boş bırakmamak üzere Nizip'teki bölüğün şimdilik orada ibkâsına emir buyurulmasını rica ederim efendim. Elcezire Cephesi K. berây-ı ma'lûmât A.M.K.

Yazılmışdır.

21.11.37

Adana ve Havâlîsi K.

Muhiddin

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 1569

Dosya No : 3

Fihrist No : 6

Belge No : 2968

Harb telgrafıdır.

Kelebek

Maraş

22.11.1921

Gaziantep Bölge Komutanlığına

2'nci Tümen Komutanlığı Vekâletinden Nizip'te bulunan bölük Fırat kuzeyine alınacağı için Nizip civarının Antep'teki kuvvetlerle desteklenmesini bildiririm. Şu sırada birliklerin konuşunda birer değişiklik yaparak bir yanlış anlamaya meydan vermemek ve Ermenilerin toplandığı Cebel-i Bereket (Osmaniye) bölgesini boş bırakmamak üzere Nizip'teki bölüğün şimdilik orada bırakılmasının emredilmesini rica ederim.

Elcezire Cephesi Komutanlığına, bilgi için Antep Bölge Komutanlığına yazılmıştır.

21.11.1921

Adana ve Çevresi Komutanı

Muhiddin

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 1569

Dosya No : 3

Fihrist No : 6

Belge No : 2969

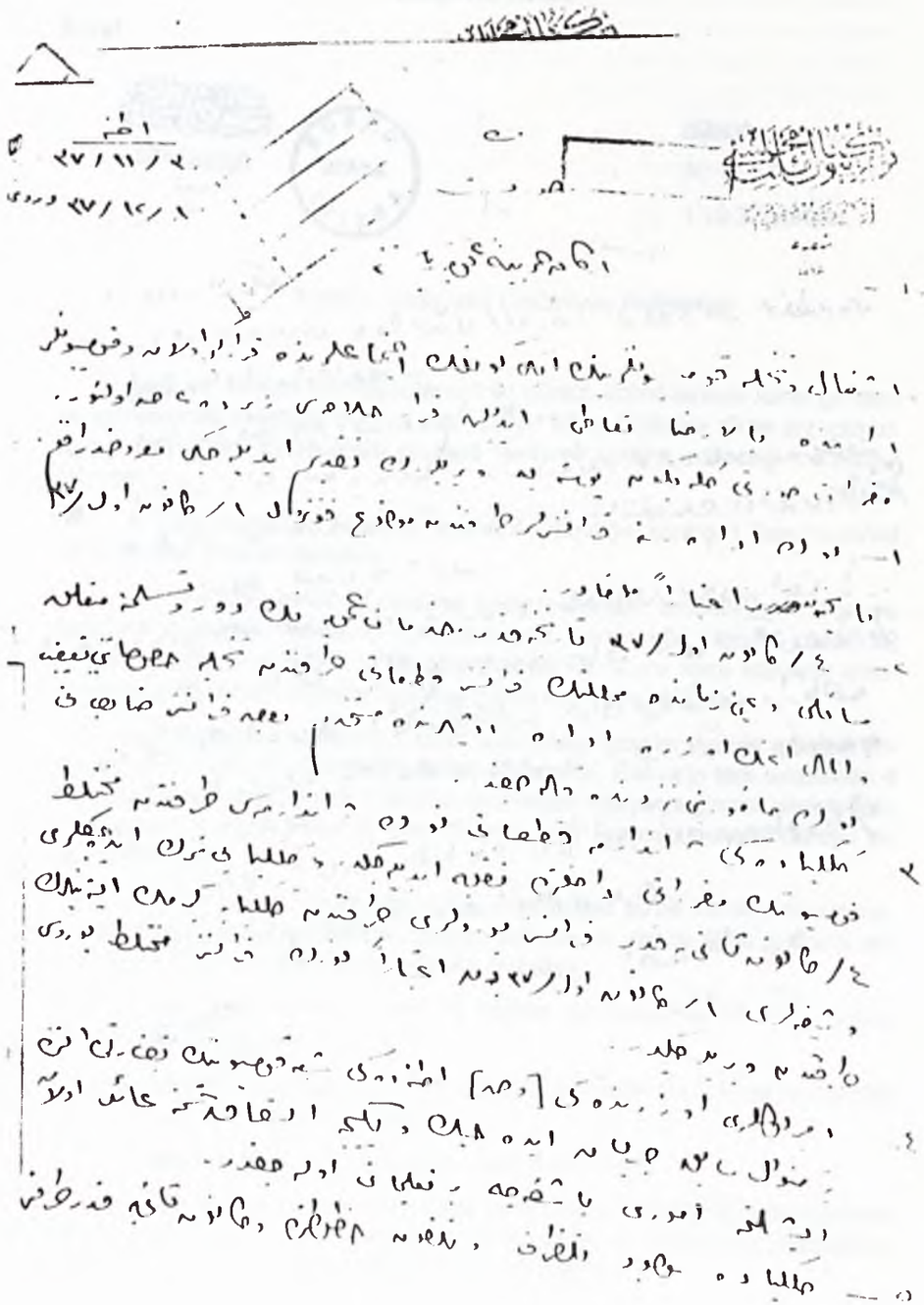

GNKUR ATASE ARŞIVI

Sûret

Adana

30.11.37

1.12.37 vürûdu

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

İşgâl ve Tahliye Komisyonlarının iki günlük ictimâ'larında karar gir olan ve komisyonlar arasında bil-rıza teâtî edilen karar hülâsası zîrde arz olunur. Mukarrerât sûreti Kelebek'ten postaya verilerek takdîm edileceği ma'rûzdur efendim.

1. Türk idâresine Fransızlar tarafından mevzû-u kontrol 1 Kanun-ı evvel 37 tarihinden itibaren mülgâdır.

2. 4 Kanun-ı evvel 37 tarihine kadar hidemât-ı umûmiyyenin devr ve teslîmine müteallik mesâili ve aynı zamanda memleketin Fransız kıtaâtı tarafından tahliye husûsatını ta'kîp ve ikmâl etmek üzere idare işlerinde müstahdem bazı Fransız zâbitânı Türk me'mûrîni nezdinde kalacaktır.

3. Kilikya'daki Jandarma Kıtaâtı Türk jandarması tarafından muhtelit komisyonun mukarrerâtı dâhilinde takviye edilecektir. Kilikya'yı terk edecekleri 4 Kanun-ı saniye kadar Fransız büroları tarafından Kilikya'ya girmek isteyenlerin vesikaları 1 Kanun-ı evvel 37'den i'tibâren Türk Fransız muhtelit bürosu tarafından verilecektir.

4. Demir yolları üzerindeki (şifre) Adana'daki şu'be komisyonunun nezâreti altında ber minvâl-i sâbık cereyan edecek ve yenice ittifak kısmına aid olan işletme umûru başkaca bir ta'lîmâtı olacaktır.

5. Kilikya'da mevcût telgraf ve telefon hututunda ve Kanun-ı saniye kadar tarafeyn istifâde edecektir.

6. Sansür muâmelâtı 4 Kanun-ı sani 37'ye kadar Türk Fransız muhtelit bürosu tarafından idâre olunacaktır.

7. İdâre-i örfiyye tahliyeye kadar devam edecektir.

8. 1 Kanun-ı evvel 37'den i'tibâren mes'uliyet-i mülkiye Türk memûrinine ve mes'uliyet-i askeriye yani iğtişâş hâlinde asâyiş ve intizâmın muhâfazası 4 Kanun-ı sani 37'ye kadar muhtelit komisyona râcidir.

9. Emakin-i husûsîyye hâriç olmak üzere 1 Kanun-ı evvel 37'den itibaren Osmanlı Sancağı bil-umûm vilâyetin sancak ve kazalarda hükûmet dairelerine ve Hamid Beyefendinin ikâmetgâhlarına ve havâlî kumandanlığı karargâhına keşîde edilecek ve işgâl-i askeriyemiz tarihine kadar emâkin-i husûsiyyeye keşîde edilecektir.

10. Fransızların şifâhen Kilikya'nın tamamen tahliyesinin 25 Kanun-ı evvel 37'ye kadar hitâm bulacağını vadettikleri ma'rûzdur.

Aslına mutâbıktır.

Adana ve Havâlîsi K.

Muhiddin

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 600
Dosya No : 156
Fihrist No : 30, 30-1

Belge No : 2969

Suret

Adana

30.11.1921

Gelişi 1.12.1921

Genelkurmay Başkanlığına

İşgal ve Tahliye Komisyonlarının iki günlük toplantılarında kararlaştırılmış olan ve komisyonlar arasında iki tarafın da rızası ile alınan kararların özeti aşağıya arz edilmiştir. Kararların sureti Kelebek'ten postaya verilerek takdim edileceği arz olunur.

1. Türk idaresinin Fransızlar tarafından kontrolü 1 Aralık 1921 tarihinden itibaren kaldırılmıştır.

2. 4 Aralık 1921 tarihine kadar genel hizmetlerin devir ve teslimine ait meseleleri ve aynı zamanda memleketin Fransız birlikleri tarafından boşaltma hususlarını takip ve tamamlamak üzere idare işlerinde görevli bazı Fransız subayları Türk memurları nezdinde kalacaktır.

3. Kilikya'daki jandarma birlikleri Türk jandarması tarafından karma komisyonunun kararları dahilinde takviye edilecektir. Kilikya'yı terk edecekler, 4 Ocak'a kadar Fransız büroları tarafından Kilikya'ya girmek isteyenlerin belgeleri 1 Aralık 1921'den itibaren Türk-Fransız Karma Bürosu tarafından verilecektir.

4. Demir yolları üzerinde (şifre) Adana'daki şube komisyonunun gözetimi altında eskisi gibi yapılacak ve yeni yapılan antlaşma kısmına ait olan işletme işlerinin ayrı bir talimatı olacaktır.

5. Kilikya'da mevcut telgraf ve telefon hatlarından Ocak ayına kadar iki taraf yararlanacaktır.

6. Sansür işlemleri 4 Ocak 1922'ye kadar Türk-Fransız karma bürosu tarafından idare edilecektir.

7. Sıkı yönetim boşaltmaya kadar devam edecektir.

8. 1 Aralık 1921'den itibaren mülkî sorumluluk Türk memuruna ve askerî sorumluluk yani karışıklık hâlinde asayiş ve düzenin korunması 4 Ocak 1922'ye kadar karma komisyona aittir.

9. Özel mahaller hariç olmak üzere 1 Aralık 1921'den itibaren Osmanlı sancağı bütün vilâyetin sancak ve kazalarda hükûmet dairelerine ve Hamit Beyefendinin evine ve çevre komutanlık karargâhına çekilecek ve askerî işgalimiz (teslim alışımız) tarihine kadar özel mahallere çekilecektir.

10. Fransızların sözlü olarak Kilikya'nın tamamen boşaltılmasının 25 Aralık 1921'e kadar son bulacağını vadettikleri arz olunur.

Aslına uygundur.

Adana ve Çevresi Komutanı
Muhiddin

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	600
Dosya No	:	156
Fihrist No	:	30, 30-1

Belge No : 2970

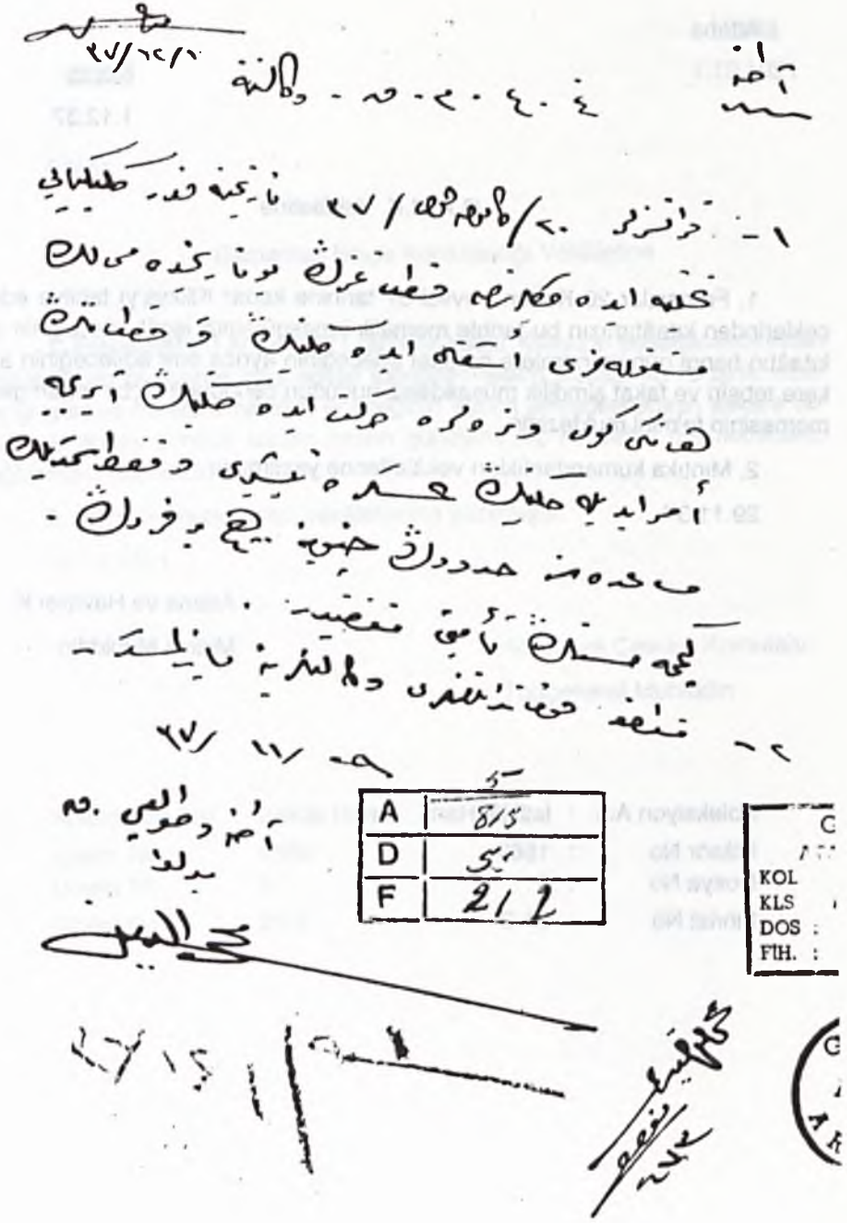

Belge No : 2970

Adana

Maraş

1.12.37

G.A.M.K. Vekâletine

1. Fransızlar 20 Kanun-ı evvel 37 tarihine kadar Kilikya'yı tahliye edeceklerinden kıtaâtımızın bu tarihte memâlik-i meşgûlemizi işgâl edeceğinin ve kıtaâtın hangi gün ve nerelere hareket edeceğinin ayrıca emr edileceğinin askere tebşîri ve fakat şimdilik müsaadesiz hudûdun cenûbuna hiçbir ferdin geçmemesinin te'mini muktezidir.

2. Mıntıka kumandanlıkları vekâletlerine yazılmıştır.

29.11.37

Adana ve Havalisi K.

Mirliva Muhiddin

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1569
Dosya No : 3
Fihrist No : 21-2

Belge No : 2970

Maraş

1.12.1921

Adana

Gaziantep Bölge Komutanlığı Vekâletine

1. Fransızlar 20 Aralık 1921 tarihine kadar Kilikya'yı boşaltacaklarından birliklerimizin bu tarihte işgal edilen toprakları teslim alacağının ve birliklerinin hangi gün ve nerelere hareket edeceğinin ayrıca emredileceğinin askere bildirilmesi ancak şimdilik izinsiz sınırın güneyine hiç kimsenin geçmemesinin sağlanması gereklidir.

2. Bölge komutanlıkları vekâletlerine yazılmıştır.

29.11.1921

Adana ve Çevresi Komutanı

Tuğgeneral Muhiddin

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1569
Dosya No : 3
Fihrist No : 21-2

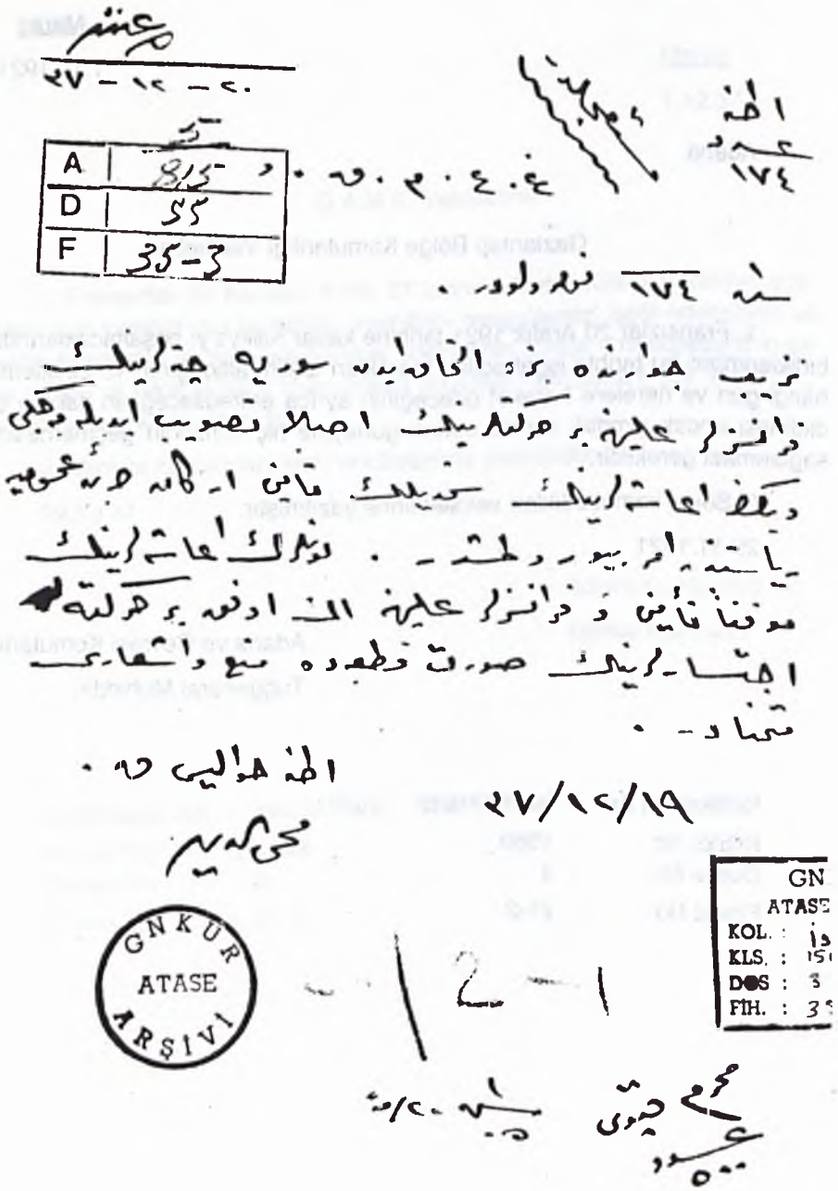

Maraş

20.12.37

Adana

Numro

174

Müsta'celdir

G.A.M.K.

Şu'be 1 174 numroludur.

Nizip civârında bize iltihâk eden Suriye çetelerinin Fransızlar aleyhine bir hareketlerinin asla tasvib edilemeyeceği ve yalnız iaşelerinin şimdilik te'mini Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetinden emir buyrulmuştur. Bunların iaşelerinin muvakkaten te'min ve Fransızlar aleyhine en ufak bir harekete ictisârlarının sûret-i kat'iyyede men ve iş'ârı mütemennâdır.

19.12.37

Ş. 1/20 minh

Adana Havâlîsi K.

Muhiddin

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1569
Dosya No : 3
Fihrist No : 35-3

Belge No : 2971

Maraş

20.12.1921

Adana

Numara 174

İvedi

Gaziantep Bölge Komutanlığına

1'nci Şube 174 numaralıdır.

Nizip civarında bize katılan Suriye çetelerinin Fransızlar aleyhine yapılacak bir hareketlerinin kesinlikle kabul edilmeyeceği ve şimdilik yalnızca yiyeceklerinin sağlanması Genelkurmay Başkanlığından emredilmiştir. Bunların yiyeceklerinin geçici olarak sağlanması ve Fransızlar aleyhine en ufak bir harekete kalkışmalarının kesin olarak engellenmesi ve haber verilmesi temenni edilir.

19.12.1921

Şube 1/20'de

Adana ve Çevresi Komutanı

Muhiddin

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1569
Dosya No : 3
Fihrist No : 35-3

Belge No : 2972

Belge No: 2972

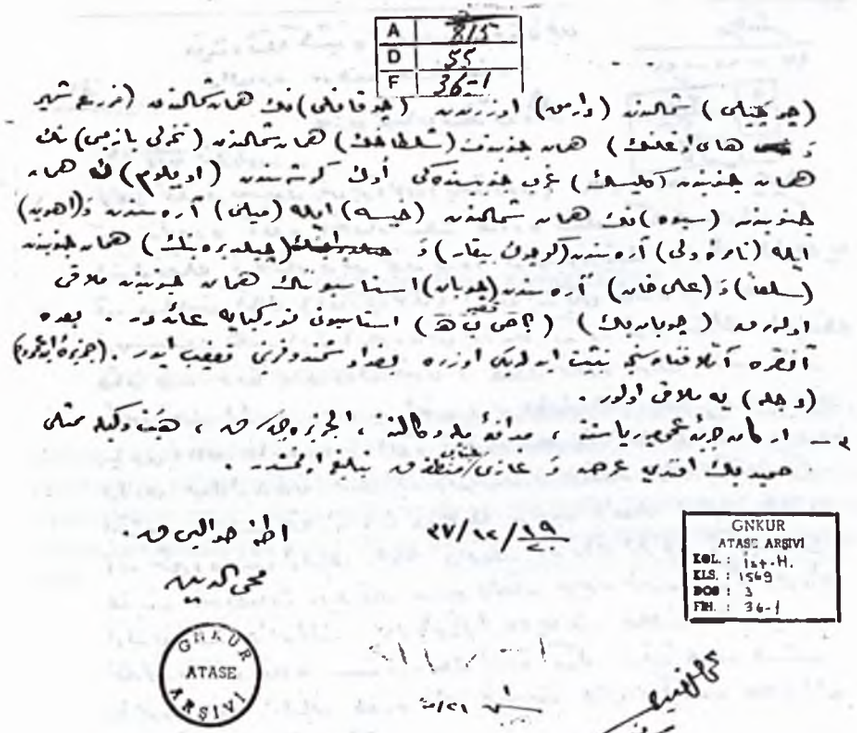

Maraş

21.12.37

Adana

Gazi Ayıntab Mıntıka K. Vekâletine

Gayet dikkatle keşîde edilecektir. Dakika te'hiri fevk-al-âde mûcib-i mes'uliyyettir.

Ş. 1 173 numroludur.

1. Fransız Tahliye Komisyonu Reisi Miralay (Petlâdin) 16.12.37 tarihiyle gelen tezkirede Ankara İtilafnamesi'nin hudûda mütealik sekizinci maddesini zikr ettikten sonra itilafnâme mûcibince Tahdid-i Hudûd Komisyonlarının 4 Kânun-ı evvel 37'ye kadar mesâisini ikmâl (etmesi) icab ettiği halde Türk Hudûd Komisyonunun henüz işe başlayamaması yüzünden mezkûr komisyonların mesaisinin hitâmına kadar muvakkaten bir hudûdun kabülü ve hattın şimâlinde Türk cenûbunda Fransız me'mûrînin idâreye vaz'ı yed etmesi ve bu hattın Tahdîd-i Hudûd Komisyonlarının yapacağı itilâf harîcinde ve Ankara İtilafnâmesi'yle tesbît olunan (aynı) bir hat olarak kabul edileceğini ve bunun için Fransız me'mûrînine lâzım gelen emirleri verdiğini zikr etmiştir. Başkumandan Paşa Hazretleriyle Mösyö Franklin Buyon tarafından Akşehir'de tesbît olunduğu vechle Hassa'nın bize terk olunacağı ve Kilis'in cenûbundan ta'vîzât verileceği Mösyö Franklin Buyon tarafından dün gece dahi te'mîn olunduğundan Fransızların 4 Kanun-ı sani 37'ye kadar memâlik-i meşgûleyi tamamen tahliyelerinde bir müşkilâta sebebiyet vermemek üzere mezkûr muvakkat hududun tarafımızdan kabul olunduğu hakkında Fransız komisyonuna cevab verildiğinden alâkadârane o sûretle emir buyrulması müsterhamdır.

2. Muvakkat hudûd münhasıran ikinci maddede arz olunmuşdur. Muvakkat hudûd 1/200.000 haritaya nazaran Payas'ın hemen cenûb kenarındaki dereden başlayarak (Kozdere) yazısının hemen şimâlinden (Göktepe, Dar ile Kandaklı yaylası) arasından (Acısu) nun hemen şimâlinden (Okdede Gediği) Yaylası yazısının hemen cenûbundan ba'dehû müstakîmen Tih'in Karafakılısı ile Söğüd arasından Kabak Tepe'nin hemen cenûbundan Hassa ile (Çalı Banis) arasından (Kilisa Höyüğü) hemen cenûbundan yarım Aktepe üzerinden

(İkiz) istasyonu hemen şimâlinden (Kaçanlı, Pendirek) arasından (Deli Osman) cenûbundan (Çerçili) şimâlinden (Darmak) üzerinden (Çokanlı) nın hemen şimâlinden (Mezra şehir ve Hayoğlunun) hemen cenûbundan (Şeltahan) hemen şimâlinden (Tehalı Yazısı) nın hemen cenûbundan (Kilis) in garb-ı cenûbisindeki Evk köşesinden (Oylum) un hemen cenûbundan (Sive) nin hemen şimâlinden (Hisse) ile (Milli) arasından ve (Ehvin) ile (Tamire-i Veli) arasından (Küçük Bigâr) ve (Çaldırabin'in) hemen cenûbundan (Selan) ve (Ali Han) arasından (Çoban) istasyonunun hemen cenûbundan mülâkî olarak (Çobanbey) (kasaba) istasyonu Türkiye'ye aittir. Ba'dehû Ankara İtilâfnâmesi'nce tesbît edildiği üzere Badad şimendüferini ta'kîb eder. (Cezire-i İbn-i Ömer'de) Dicle'ye mülâkî olur.

3. Erkân-ı Harbiyye-i Riyâsetine, Müdafaa-i Milliye Vekâletine, Elcezire Cephe K., Heyet-i Vekile Mümessili Hamid Beyefendiye arz ve Gazi Ayıntab Mıntıka K. tebliğ olunmuştur.

19/20.12.37

Ş. 1/21 minh

Adana Havalisi K.

Muhiddin

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 1569
Dosya No : 3
Fihrist No : 36, 36-1

Belge No : 2972

Maraş

21.12.1921

Adana

Çok dikkatli çekilecektir. Dakika geciktirilmesi sorumluluk gereğidir.

Gaziantep Bölge Komutanı Vekâletine

Şu'be 1 173 numaralıdır.

1. Fransz Tahliye Komisyonu Başkanı Albay Petlâdin 16.12.1921 tarihiyle gelen yazıda Ankara Antlaşması'nın sınırla ilgili 8'inci maddesinden bahsettikten sonra antlaşma gereğince Sınır Belirleme Komisyonlarının 4 Aralık 1921'e kadar çalışmalarını tamamlaması gerektiği hâlde Türk Sınır Komisyonunun henüz işe başlayamaması yüzünden bu komisyonlarının çalışmalarının bitimine kadar geçici olarak bir sınırın kabülü ve hattın kuzeyinde Türklerin güneyinde Fransız memurlarının idareyi ele alması ve bu hattın Sınır Belirleme Komisyonlarnın yapacağı anlaşma dışında ve Ankara Antlaşması'yla tespit edilen bir hat olarak kabul edileceğini, bunun için Fransız memurlarına gerekli emirleri verdiğini söylemiştir. Başkomutanla Franklin Buyon tarafından Akşehir'de belirlendiği şekilde Hassa'nın bize terkedileceği ve Kilis'in güneyinden taviz verileceği Franklin Buyon tarafından dün gece güvence verildiğinden Fransızların 4 Ocak 1922'ye kadar işgal edilen bölgeleri tamamen tahliyelerinde bir güçlükle karşılaşmamak üzere bu geçici sınırın tarafımızdan kabul olunduğu hakkında Fransız komisyonuna cevap verildiğinden bu konuyla ilgili olarak o şekilde emir verilmesi rica olunur.

2. Geçici sınır, özellikle ikinci maddede belirtilmiştir. Geçici sınır 1/200.000 ölçekli haritaya göre Payas (Yakacık)'n hemen güney kenarındaki dereden başlayarak Kozdere yazısının hemen kuzeyinden Göktepe, Darı ile Kandaklı yaylası arasından Acısu'nun hemen kuzeyinden Okdede gediği yaylası yazısının hemen güneyinden daha sonra doğrudan Tih'in Karafakılı'sı ile Söğüd arasından Kabak Tepe'nin hemen güneyinden, Hassa ile Çalı Banis arasından, Kilise Höyüğü hemen güneyinden, Yarım Aktepe üzerinden İkiz İstasyonu'nun hemen kuzeyinden, Kaçanlı, Pendirek arasından, Deli Osman güneyinden, Çerçili kuzeyinden, Darmak üzerinden, Çokanlı'nın hemen ku-

zeyinden Mezra şehir ve Hayoğlu'nun hemen güneyinden, Şeltahan'n hemen kuzeyinden, Tehali Yazısı'nın hemen güneyinden, Kilis'in güneybatsındaki Evk köşesinden, Oylum'un hemen güneyinden, Sive'nin hemen kuzeyinden, Hisse ile Milli arasından ve Ehvin ile Tamire-i Veli arasından, Küçük Bigar ve Çıldarabi'nin hemen güneyinden, Selan ve Ali Han arasından, Çoban İstasyonu'nun hemen güneyinden kavuşarak Çoban Bey Kasaba İstasyonu Türkiye'ye aittir. Daha sonra Ankara Antlaşması'nca belirlendiği üzere Bağdat demir yolunu takip eder. Cezire-i İbn-i Ömer (Cizre)'de Dicle'ye kavuşur.

3. Genelkurmay Başkanlığına Millî Savunma Bakanlığına, Elcezire Cephesi Komutanlığına, Bakanlar Kurulu Temsilcisi Hamid Beye arz ve Gaziantep Bölge Komutanlığına bildirilmiştir.

19/20.12.1921

Şube 1 / 21'de

Adana ve Çevresi Komutanı

Muhiddin

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 1569

Dosya No : 3

Fihrist No : 36, 36-1

Belge No : 2973

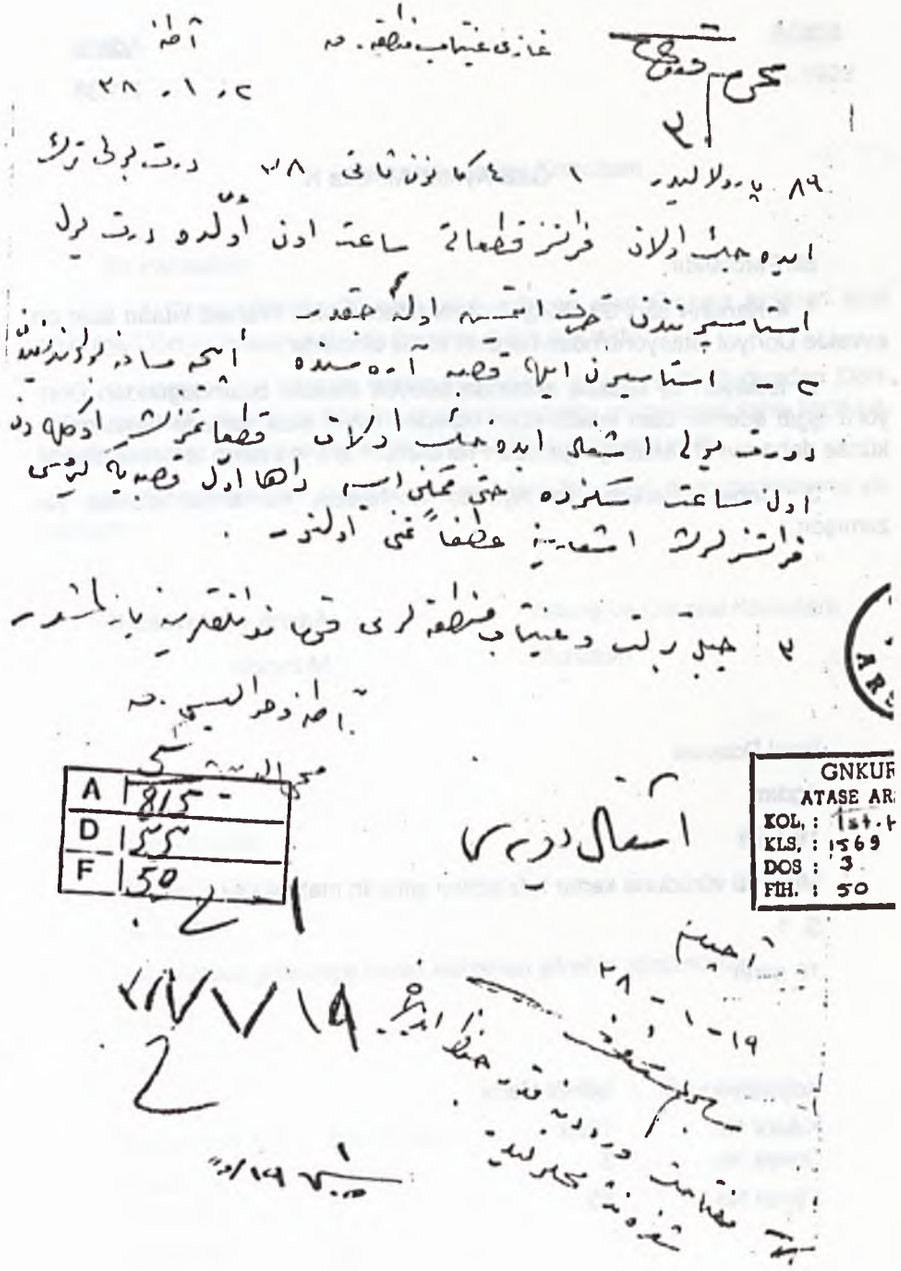

Belge No : 2973

Adana

2.1.38

Gazi Ayntab Mıntıka K.

89 Parolalıdır.

1. 4 Kanun-ı sâni 38 Dörtyol'u terk edecek olan Fransız kıtaâtı saat on evvelde Dörtyol İstasyonu'ndan hareket etmiş olacaktır.

2. İstasyon ile kasaba arasında epeyce mesafe bulunduğundan Dörtyol'u işgâl edecek olan kıtaâtımızın öğleden evvel saat sekizde hatta mümkünse daha evvel kasabaya girmesi Fransızların iş'ârına atfen temennî olunur.

3. Cebel-i Bereket ve Ayıntab Mıntıkaları Kumandanlıklarına yazılmışdır.

Adana ve Havalisi K.

Muhiddin

İşgal Dosyası

Açdım

19.1.38

Miftâhât vürûduna kadar hıfz edilen şifrenin mahlûlüdür

Ş. 1

19 minh

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 1569

Dosya No : 3

Fihrist No : 50

Belge No : 2973

Adana

2.1.1922

Gaziantep Bölge Komutanı

89 Parolalıdır.

1. 4 Ocak 1922'de Dörtyol'u terk edecek olan Fransız birlikleri saat 10.00'da Dörtyol İstasyonu'ndan hareket etmiş olacaktır.

2. İstasyon ile kasaba arasında epeyce mesafe bulunduğundan Dörtyol'u işgal edecek olan birliklerimizin 08.00'de hatta mümkünse daha önce kasabaya girmesi -Fransızların bildirdiklerine göre- temenni edilir.

3. Cebel-i Bereket (Osmaniye) ve Antep Bölgeleri Komutanlıklarına yazılmıştır.

Adana ve Çevresi Komutanı

Muhiddin

İşgal Dosyası

Açdım

19.1.1921

Şifre cetveli gelinceye kadar saklanan şifrenin çözümüdür.

Şube 1

19'da

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi

Klâsör No : 1569

Dosya No : 3

Fihrist No : 50

GNKUR ATASE ARŞIVI

A 1-42 82
D 36
F 62

GNKUR
ATASE ARŞIVI
KOL. : İst. H.
KLS. : 600
DOS : 156
FIH. : 62

Mersin

3/4.1.38

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye Riyâsetine

1. 1.38'de Dörtyol kasabasının hükûmet ve jandarma tarafından bilâ-hâdise işgâl edilerek kasabada insan namına kimse bulunmadığı cihetle Cebel-i Bereket Mıntıka Kumandanlığının Osmaniye'ye avdet ettiği.

Adana Havâlîsi K.

Muhiddin

Aslı İkinci Şu'bededir.

Koleksiyon Adı	:	İstiklâl Harbi
Klâsör No	:	600
Dosya No	:	156
Fihrist No	:	62

Belge No : 2974

Mersin

3/4.1.1922

Genelkurmay Başkanlığına

1. 1.1922'de Dörtyol kasabasına hükûmet ve jandarma tarafından olaysız girilmiş, kasabada insan namına kimse kalmamasından dolayı Cebel-i Bereket (Osmaniye) Bölge Komutanlığı, Osmaniye'ye geri dönmüştür.

Adana ve Çevresi Komutanı

Muhiddin

Aslı İkinci Şubededir.

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 600
Dosya No : 156
Fihrist No : 62

Belge No : 2975

338
584
1922

GNKUR ATASE ARŞİVİ

A 1-4182
26
63

GNKUR ATASE ARŞİVİ
KOL. : İst.
KLS. : 600
DOS : 156
FIH. : 63

Belge No : 2975

Mersin (Telgraf)

4.1.38

Müsta'celdir

Bugün ba'dez-zevâl saat ikide Ceneral Guro'nun erkân-ı harbiyyesi ile Tahliye Komisyon Reisi Miralay Petela'nın amik bir hiss-i hürmet ve takdîr bırakarak maiyyeti zâbitanıyla Fassar namındaki harp gemisine rakiben Mersin'i terk ettiği ve bu sûretle Adana ve havalisinin işgâlinin itmam edildiği, tahliye ve işgâl arasında tarafeyn münasebât-ı hasenesine su-i te'sîr icra edecek hiçbir hâdisenin vuku' bulmadığını şükrânla arz eyler ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti'nin salâh-ı satvet ve kudreti olan millî ordumuzun istilâ altında kalan diğer bilâd müfrezelerimize gerek sulhen ve gerek harben istirdâd ve işgâle muvaffakiyetini lutf-u Hüdâ'dan niyâz eylerim efendim.

Adana Havalisi K.

Muhiddin

Aslı İkinci Şubededir.

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 600
Dosya No : 156
Fihrist No : 63

Belge No : 2975

Mersin (Telgraf)

4.1.1922

İvedi

Genelkurmay Başkanlığına

Bugün saat 14.00'te General Guro'nun kurmayı ile Tahliye Komisyonu Başkanı Albay Petela'nın derin bir takdir ve saygı hissi bırakarak emrindeki subaylarla Fassar adındaki savaş gemisine binerek Mersin'den ayrıldığı ve bu suretle Adana ve çevresinin işalinin sona erdiğini, boşaltma ve teslim alma arasında iki tarafın iyi münasebetlerine kötü etki yapacak hiçbir olayın meydana gelmediğini şükranla arz eder ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti'nin kuvvet ve kudreti olan millî ordumuzun istilâ altında kalan diğer şehirlerimizi gerek barış ve gerek savaş yoluyla geri alınmasını Allah'tan dilerim.

Adana Havalisi K.

Muhittin

Aslı 2'nci Şubededir.

Koleksiyon Adı : İstiklâl Harbi
Klâsör No : 600
Dosya No : 156
Fihrist No : 63